

ਐਤਵਾਰ, 9 ਨਵੰਬਰ, 2025
24 ਕੱਤਕ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 557
ਬਿਕਰਮੀ 2082
ਜਿਲਦ/VOL. : 74
ਅੰਕ/NO. : 159

ਰੋਜ਼ਾਨਾ

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ

DAILY NAWAN ZAMANA • SUNDAY, 9 NOVEMBER, 2025

ਜਲੰਧਰ

‘ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ’ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ	
ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ (ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ)	0181-5097300
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ	0181-5097302
ਸਾਹਿਤ ਸੰਪਾਦਕ (ਐਤਵਾਰ)	0181-5097305
ਗੋਪਿਊਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	0181-5097310
ਵੈੱਬ ਟੀ ਵੀ	0181-5133160

You Tube nawan zamana TV

ਕੀਮਤ/PRICE : 5.00 ਰੁਪਏ

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

E-mail : nawan zamana@gmail.com

www.nawan zamana.in ਸਫ਼ੇ : 8+6=14

ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ : ਮਾਨ

ਬਟਾਲਾ ਵਿਖੇ ਨਵਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ

ਬਟਾਲਾ (ਤਰਲੋਕ ਬੋਰਡ) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਇੱਥੇ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਸਾਰੀਆਂ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਡਭਾਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਹੁਣ 314 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਟਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ, ਕਾਦੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨ੍ਹਨੌਲ ਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਇਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅਧੀਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਆੱਸ ਡੀ ਆੱਸ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਕਾਨ੍ਹਨੌਲ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਈ-ਰਜਿਸਟਰੀ ਦਫਤਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਫਟ ਵੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਪੁੰਝ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਨਾਲ

ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਜ਼ੁਬੀਸ਼ੀਅਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕੰਮ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐੱਨ ਡੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨਸ਼ੂਬ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਝਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀ ਬੀ ਐੱਮ ਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਭਗਵਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੰਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਘਟਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਖਾਤਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੀ ਐੱਮ ਅਤੇ ਚੰਦ ਚੋਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਪੱਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੰਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਨਦੇਹ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰੀ ਕਲਸੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਟਾਲਾ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੱਤ ਹੇਠ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ 4 ਵੇਂ ਭਾਰਤ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਵਾਰਾਨਸੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਨਵੀਆਂ ਵੇਂ ਭਾਰਤ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਰਧ-ਹਾਈ-ਸਪੀਡ ਰੇਲ ਨੈੱਟਵਰਕ 160 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-ਦਿੱਲੀ ਰੁਟ ਸਭ ਤੋਂ ਖਾਸ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 6 ਘੰਟੇ 40 ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜੇਗਾ, ਤੇਜ਼ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਟ 486 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਕੋਰੀਡੋਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕੈਂਟ-ਦਿੱਲੀ ਵੇਂ ਭਾਰਤ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਨਾਰਸ-ਪੁਨਾਗਰ, ਲਖਨਊ-ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਤੇ ਏਰਨਾਕੁਲਮ-ਬੇਂਗਲੁਰੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੂਰੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਬਾਲਾ ਕੈਂਟ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਅਤੇ ਪਾਨੀਪਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕਦੀ ਹੋਈ ਦੁਪਹਿਰ 2:35 ਵਜੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4:00 ਵਜੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਰਾਤ 10:35 ਵਜੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇਗੀ। ਚੰਨਈ ਦੀ ਇੰਟੈਗਰਲ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਇਸ ਅੱਠ ਕੋਚਾਂ ਵਾਲੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਈ. ਈ. ਚੇਅਰ ਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਕਲਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਮੇਡਿਕ ਵਰਵਾਜ਼, ਵਾਈ-ਫਾਈ ਅਤੇ ਬਾਇਓ-ਟਾਇਲਟ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ।

ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ : ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਗਰਮ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚਕਾਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਮੀਤ

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਹੋਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ : ਬਰਾੜ

ਜਲੰਧਰ : ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ), ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਅਤੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨੇਟ ਅਤੇ ਸਿੱਭੀਕੇਟ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਮਾਰੇਡ ਸੁਖਦਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਮਾਰੇਡ ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਮਾਰੇਡ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਖਤਪੁਰ ਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨੇਟ

ਅਤੇ ਸਿੱਭੀਕੇਟ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ

ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਏਕੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਭੁਕਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਡਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 59 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ • ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ 'ਚ ਧਮਾਕਾ, 3 ਮੌਤਾਂ

ਪੇਸ਼ਾਵਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਇੱਕ ਗੁਨੇਵਾ ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਖੈਬਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਾਰਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ। ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਡੇਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲਿਜ਼ਨ ਰੁੱਤ ਅਜਲਾਸ 1 ਤੋਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਅਜਲਾਸ 1 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ 19 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਣਕਾਰੀ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰੇਨ ਰਿਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਰਿਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਆੱਕਸ 'ਤੇ ਪੈਸਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਉਸਾਰੂ ਅਤੇ ਅਰਥਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ।'

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਦੋ ਅੱਤਵਾਦੀ ਢੇਰ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੁਪਵਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੋਰਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਕੋਰਨ ਰੇਵਾ ਪਾਰ ਘੁਸਪੇਠ ਬਾਰੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇਕ ਇਕਾਈ ਚਿਨਾਰ ਕੋਰਨ ਸੈਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਵਾਦ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਵਾਬੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹ ਕਾਵਾਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਆੱਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆੱਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਐੱਚ-1 ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਚ-1 ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 175 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਹੀਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਗੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਫਾਇਰਵਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮਾਲਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਐੱਚ-1 ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ 10,000 ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਫੀਸ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਠਹਿਰਾਓ ਬਰਨਾਲਾ ਨਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਖ਼ੁਫ਼ਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮੀਤ ਹੇਅਰ

ਬਰਨਾਲਾ : ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-ਦਿੱਲੀ ਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਹੇਅਰ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਜ਼ਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਤਹਿਰਾਓ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਰੇਲ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-ਦਿੱਲੀ ਵੇਂ ਭਾਰਤ ਟਰੇਨ ਦਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸਟਾਪੋਜ਼ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਰੋਕੂ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਕ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਨਾਲਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਰੇਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਚੰਬਾ : ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੰਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਖਿਲਾਡ ਇੱਕ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਪੱਕੇਸ਼ ਐਨਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੰਸ ਰਾਜ ਚੂਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਵਾਦੀ ਚੰਬਾ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਉਸ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ

ਜਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਬੁਕ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ। ਡਰਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਬਾ ਦੇ ਵਧੀਕ ਪੁਲਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹਿਤੇਸ਼ ਲਖਨਪਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ

ਜਾਨ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਪੁਲਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਲੇਖ ਰਾਜ ਕਹਿਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਡਰਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁਲਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਚੰਬਾ ਦੇ ਵਧੀਕ ਪੁਲਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹਿਤੇਸ਼ ਲਖਨਪਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਮੁਅੱਤਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਰਵਜੇਤ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੁਲਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਬਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਅਥਕਾਰਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਂਸਲਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਨਾਮਾ

ਜਦ ਵੀ ਚੁੱਕੀ ਅਖਬਾਰ ਤਾਂ ਖਬਰ ਡਿੱਠੀ, ਮੰਦਾ ਏ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਾਲ ਮੀਆਂ।
ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਿਤੇ ਹੈ ਕਤਲ ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਛਲੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਪੜਤਾਲ ਮੀਆਂ।
ਵਾਰਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਧਰਨਾ ਹਨ ਮਾਰ ਬੈਠੇ, ਲਿਆਂਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਵੀ ਨਾਲ ਮੀਆਂ।
ਉਲਝਣ ਵਧੀ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆ ਚਾਲ ਮੀਆਂ।
ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ ਰਾਜ ਕਰਦੀ, ਇਹੀਦਿ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਸਦਾ ਭਰਮਾਰ ਮੀਆਂ।
ਆਪਣੇ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਪਈ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਕਰ ਲਏ ਮੱਠੀ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਮੀਆਂ।

-ਤੀਸ ਮਾਰ ਖਾਂ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਯੁੱਗ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਵਧ ਰਹੇ ਕੇਸ : ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਰਜਿਸਟਰੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਜ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਯੁੱਗ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਲਝਣ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਪੀ ਐੱਸ ਨਰਸਿਮਹਾ ਅਤੇ ਜੇਯਮਲਾ ਬਾਗੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਆਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ। ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਲਾਕਚੇਨ ਵਰਗੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਾਮਿਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ

ਜ਼ਮੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ

ਸਰਕਾਰਾਂ, ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣਾ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਅਨੁਭਵ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 66 ਕਰੋੜੀਂਦੀ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਠਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਭੌਤਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਲਤ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਫੋਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਂਡ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜੈਨੇਰਲ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਕਾਨ

2 ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 8 ਥੱਸਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਚਲਾਨ

ਮਾਲਕੋਟਕਲਾ (ਅਸਗਰ ਪਰਿਵਾਰ)-ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਵਾਸ ਐਸ.ਤਿਕੋਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸੱਭ ਸਕੂਲ ਵਾਹਨ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵੈਨਾਂ ਅਤੇ ਥੱਸਾਂ ਨੂੰ

ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਇਸ ਚੈਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ 4 ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ 30 ਥੱਸਾਂ ਅਤੇ 58 ਛੋਟੀਆਂ ਵੈਨਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਸਿਲੰਡਰ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਿੱਟ, ਨੰਬਰ ਪਲੇਟਾਂ, ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਵਰਦੀ, ਲੋਡੀਂ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਆਦਿ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਭਾਗੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹਨ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਪੀਲੋਂ ਰੋਗ ਵਾਲੀ ਥੱਸ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਸਿਲੰਡਰ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਵਸਟ ਏਂਡ ਬਾਕਸ ਵਰਗੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 8 ਥੱਸਾਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।ਇਸ ਚੈਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵੈਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਬਸੂਤ ਪਾਏ ਗਏ, ਜਦ ਕਿ ਖਾਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ 20 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਥੱਸਾਂ ਵਿਚ ਲੋਡੀ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਟੀਮ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਡਰਜ਼ ਤੋਂ ਲੀਗਲ ਅਡਵਰ ਬਬੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਸੋਲ ਵਰਕਰ ਗੁਰਜੇਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵਰਨਾਨ ਖਾਨ, ਮੈਡੀਸ਼ੀਅ ਸਹਾਇਕ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਿਲਾਵਾ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਮਾਨਸਾ/ਭੁਨੀਰ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਾਠ)-ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕਸਬਾ ਭੁਨੀਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਦੁਰਗਾ ਮੰਦਰ ਭੁਨੀਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ।ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਫਤਿਹਗੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਭੱਸਾ ਖੁਦ ਨੇ ਕੀਤੀ।ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ।ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭੇਮਾ,ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਜੇਤ ਸਿੰਘ ਭੁਨੀਰ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੁਨੀਰ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਾਮਾਨੰਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨੇਟ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਵੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਢਾਂਚੇ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੈ।ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕੇ ਕੱਸਿਆ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਨਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪੂਰਾ ਕਰੇ।

‘ਹਰ ਘਰ ਘਾਸ ਮੈਲੀ, ਘਰ-ਘਰ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸੰਮੇਲਨ’ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਸੁਨਾਮ (ਅੰਬੇਕ ਬਾਂਸਲ, ਹਾਕਮ ਭੱਟੀ)-ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ-2 ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾਮਨ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ‘ਹਰ ਘਰ ਸਵਦੇਸ਼ੀ, ਘਰ ਘਰ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸੰਮੇਲਨ’ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਬੋਲਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅਭਿਆਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਭਾਰਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ, ਆਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਮੱਖਣ, ਸੋਨੇ ਗੋਇਲ ਖੰਡਿਆਲੀਆਂ, ਤਰਸੇਮ ਕੁਲਾਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰਮਨੀ, ਨਰੇਸ਼ ਭੋਲਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਨੰਦ, ਰਾਜੀਵ ਕੰਪਣਾ ਮਾਰਕਿਟ, ਸ਼ੇਖਰ ਬਾਂਸਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਦੁੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਸਿੰਗਲਾ, ਮੁਕੇਸ਼ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲੇ, ਡਾ ਜਗਜੀਤਦਰ ਸੇਨੀ, ਰਜਿੰਤ ਸ਼ਰਮਾਂ, ਧੀਰਜ ਗੋਇਲ, ਮੁਕੇਸ਼ ਦਿਝੜਾ, ਤਰਸੇਮ ਬਾਲੀ, ਜੀਜੀਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਮੈਨਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਗੋਰ, ਜਗਜੀਤ ਨਾਗਰਾ, ਸੀਮਾ ਰਾਣੀ ਮਹਿਲਾ ਮੋਰਚਾ, ਬਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੱਸੀ ਪਰਮਗੜ੍ਹ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਦੇ ਡਾ. ਪੰਕਜ ਤਪਦਿਕ ਖੋਜ ਲਈ ਹੇਠਗੇ ਸਨਮਾਨਤ

ਸਮਰਾਲਾ (ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ)-ਇੰਡੀਅਨ ਚੈਸਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਪੰਕਜ ਸੀ. ਵੈਦਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਡਾ. ਓ.ਏ. ਸ਼ਰਮਾ ਅੰਬੇਸ਼ਨ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲ ਤਪਦਿਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਵੈਦਿਆ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੀਐੱਚਐੱਚ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਬਾਲ ਫੋਰੇਸਟ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਜੰਪੂਰ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਨ ਪਲਮਨਰੀ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ਜ਼ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।ਡਾ ਪੰਕਜ 1.5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਇਓਬਕਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਕਾਸ: ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਨ ਦੇਣਗੇ।

ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਨੇ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ‘ਚ ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ

ਜਲਾਲਾਬਾਦ (ਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਵਾਬੋ)-ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਗਰਲ ਕਾਲਜ ਬਾਦਰ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਖੇ ਮੈਡਲ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਾਕਟਰ ਰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਯੋਤਸ਼ਨਾ ਸਿੰਗਲਾ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ 52 ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ 35 ਐਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਦੇ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ 15 ਮੈਡਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜਾ ਤੇ 11 ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਡਲ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦਾ ਕਾਨਜ਼ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਬਾਗੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸਮੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾਕਟਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾਕਟਰ ਰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਏਕਤਾ, ਮਿਸ ਸ਼ਿਲਪਾ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਗਵ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਤਮਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਸਦਕਾ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹੈਂਡਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ‘ਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਏਵੀਗੜ੍ਹ (ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਦ)-ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਗੁਬਾੜਾ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਦਿਆ ਸਕੂਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਰਜ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਹੈਂਡਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ-ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਨਾਲ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ ਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਮੋਖਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੋਖਮ ਅਮਰਾ ਮੱਕੜ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੋਖਮ ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਕੋਚ ਸਮੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ‘ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਉਲਘਣੀ ਸਕੂਲ ਲਈ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਹੋਰ ਉਧਾਰੀਆਂ ਫੂਟਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੈਂਸਰ ਚੇਤਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਡਰੀਕਟੋਰ (ਐਲਿਗਜੈਂਡਰ ਡਿਸੂਜਾ)

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੈਂਸਰ ਚੇਤਨਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੋਲਡ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੈਂਸਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਵਾਇਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਸੂਦ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਗ.ਸ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸੋਨੇ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡਾ. ਨੀਲੋਤਪਤੀ ਕੁੰਕੜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਪ੍ਰਦੀਪ ਗਰਗ ਨੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਓਨੀ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਜ਼ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਅਹਿਤਿਆਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਰੋਮੀ ਕਾਂਤ ਗਰੰਵਰ ਨੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ 9 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ

ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਅਹਿਮ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਵੈਕਸੀਨ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵੈਕਸੀਨ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਾਜ਼ਬ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾ. ਸਿਮਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ-ਮੁੱਢ ਤੇ ਗਲੇ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਡਾ. ਸ਼ਿਧਾ ਗਰਗ-ਛਾਤੀ ਤੇ ਗਦਦਾਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਡਾ. ਸਰਬਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਫੇਵੇਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਛਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਮਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰਾਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਢਲੀ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕੇ।ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡਾ. ਨੀਤੂ ਕੁੰਕੜ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮਹੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ

ਰਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਡਵਰ ਪਦਮਪਾਲ ਮੋਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕੈਂਸਰ ਰਾਹਤ ਕੋਸ਼ ਸਕੀਮ, ਸਰਬੱਤ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ (ਆਯੂਜ਼ਮਾਨ) ਅਧੀਨ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕੋਸ਼ਲੋਂ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ 35,400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੀਜ਼ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।ਤਰਕਮੀਤ 14,000 ਮਹੀਜ਼ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਕੋਸ਼ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਤੇ 60-70% ਮਹੀਜ਼ ਆਯੂਜ਼ਮਾਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਲਾਜ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ‘ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਜੀ. ਡਾਕਟਰਾਂ, ਨਰਸਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ਟਰ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੇ ਮਹੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੌਸਲਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

7ਵਾਂ ਨਾਭਾ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 15 ਤੇ 16 ਨੂੰ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੱਸੀ

ਨਾਭਾ (ਵਰਿੰਦਰ ਵਰਮਾ)-ਆਜ਼ਾਦ ਵੈਲਵੇਅਰ ਐਂਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨਾਭਾ ਵੱਲੋਂ ਐੱਨ ਆਰ ਆਈ ਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਪਰਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਸਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦੋ ਦਿਨਾ 7ਵਾਂ ਨਾਭਾ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 15 ਤੇ 16 ਨਵੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਰਿਪਦਮ ਕਾਲਜ ਸਟੇਡੀਅਮ ਨਾਭਾ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੱਸੀ ਸਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 15 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 45, 55 ਤੇ 65 ਕਿੱਲੋ ਵਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਬੱਡੀ 75 ਕਿੱਲੋ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਪਰੰਤ ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 8 ਅਫੀਲਡੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਫਸਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ 2 ਲੱਖ ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 1.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਗਦ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਬਸ਼ਰੇ ਹੇਠਾਂ ਤੇ ਜਾਫੀ ਦਾ 51000-51000 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੱਸੀ ਸਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਉਪਰੰਤ ਨਾਮੀ ਗੁਇਲ ਆਰ ਨੇਤ, ਹਰਜੀਤ ਹਰਮਨ, ਸੱਭਾ, ਜੇਲੀ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸੋਹੀ, ਗਾਇਕਾ ਤੇ ਉੱਘੀ ਮੰਚ ਸੰਜਲਕਾਰਾ ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ, ਅੰਮੀਤਾ ਵਿੱਲੋਂ ਤੇ ਐੱਸ ਕਰੋਂ ਦਰਬਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।

ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਪਰਚੀ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜਤਾਇਆ ਰੋਸ

ਮਾਡੀਵਾਲਾ ਸਾਹਿਬ (ਕੋਰੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ)-

ਪਿਛਲੇ ਕਾਡੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਲਾਕੇ ‘ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਨਵਾਂਬਰਗਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅੰਦਰੋਂ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੋੜੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ‘ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤ ਉਸ ਦੀ ਰੋੜ’ ਤਹਿਤ ਇਹ ਰੋੜਾ ਚੁਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀਆ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿਲਕੋਵਾਲ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਵਾਰ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਡੀਵਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਹਰਬੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਪਰਚੀਆਂ

ਕੱਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ‘ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤ ਉਸ ਦੀ ਰੋੜ’ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਪਰਚੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਢਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਐੱਸ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੇ ਪਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਰੋੜੇ ਦੀ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਰੁਕਵਾਇਆ।

ਹੈਰੋਇਨ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ

ਮਲੋਟ (ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੇਖੂ)-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਅਖਿਲ ਚੱਪਰੀ ਤੇ ਲੰਬੀ ਦੇ ਡੀ ਐੱਸ ਪੀ ਇਸ਼ਾਨ ਸਿੰਗਲਾ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਚੌਕੀ ਪੱਨੀ ਵਾਲਾ ਦੇ ਇਚਾਰਜ ਏਐੱਸਆਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੱਨੀ ਵਾਲਾ ਦੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਕੋਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਪੁਲਸ ਟੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀ ਵੇਖ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰ ਸੁੱਟੀ, ਪੱਤੂ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਚਲਾਕੀ ਚੌਕੀ ਇਚਾਰਜ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜ ਗੁੱਸੇ ਮੋਹਰਿੰਦ ਬਰਾਮਦਰ ਹੋਣੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਪ੍ਰਦੂਪਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਪੰਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਫੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

...ਸਫਾ 1 ਦੇ ਬਾਕੀ

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਹੋਣਾ...

ਗਿਆ, ਉਲਟਾ ਮੋਟੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।ਮੋਟੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੱਬੇਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪੰਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ‘ਚ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੀ ਐੱਮ ਐੱਚ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ...

ਏਕੜ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਾਰਬ ਪਵਾਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ‘ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਲੱਗਦੀ ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ 21 ਕਰੜ ਰੁਪਏ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਚੂਨਾ ਲਾ ਕੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਏਨੀ ਜਲਦੀ ਕਿਵੇਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ...

ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ।ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰੀ ਕਲਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 11 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ 3 ਨਵੰਬਰ ‘ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਝਾੜੂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਬਟਨ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਐੱਸ ਆਈ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੱਬੁਵਾਲਾ ਗਰਬੀ ਚੌਕੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ

ਭਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ (ਮਨੀ ਸਿੰਗਲਾ)-ਹਲਕਾ ਭਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਨੱਬੁ ਵਾਲਾ ਗਰਬੀ ਚੌਕੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਇੰਚਾਰਜ ਐੱਸ. ਆਈ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ।ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲੋਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਵਾਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।ਐੱਸ ਆਈ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਾਸ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੌਕੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤੀਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇ ਤ

ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਾਬੀਰ

ਸਿੰਘ ਬੁਰਜ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਸਰਾਏ ਅਮਾਨਤ ਖਾਂ, ਤਰਨਤਾਰਨ (ਮੱਖਣ ਮਨੋਜ)- ਅਕਤੂਬਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੀਂਚੀਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਵਿੱਦਿਆ, ਮੁਫਤ ਇਲਾਜ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਥੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਭੰਗ ਪਾ ਕੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਰਐਮਪੀਆਈ) ਦੇ ਕੁੱਲ ਦਿਦ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ ਨੇ ਕਸਬਾ ਬਾਦਲ ਵਿਖੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਾਰੀ ਪਾਸਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫਾਪੇ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਕਤਾਂ

ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਮਾਰਾਣੇ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਕਰਨਾਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੁਰਜ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਮਨ ਲਾਲ ਦਰਾਜਕੇ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗੁਲਪੁਰ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਕੌਰਵਾਲ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਦਵ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲਪੁਰਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਗੂ, ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤੁਭ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਲਾ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਮਨਦਾ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਉਦੇਹ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਸਾਬਕਾ ਕੋਥਿਨ ਮੰਤਰੀ,

20 ਬੋਤਲਾਂ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ

ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਬਿਆਸ (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ)- ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਈਪੀਐੱਸ., ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਐੱਮਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਰੁਣ ਸ਼ਰਮਾ ਡੀਐੱਸਪੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਥਾਣਾ ਬਿਆਸ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੰਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਹਈਆ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਛਾਪਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਰਾਮਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ 20 ਬੋਤਲਾਂ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐੱਸਐਸਪੀ ਐੱਮਿਤਸਰ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਬਿਆਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਦਫਤਰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਮਜ਼ੀਨਾ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਮਜ਼ੀਨਾ (ਸੋਇਮ ਆਨੰਦ)- ਦਫਤਰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਮਜ਼ੀਨਾ ਵਿਖੇ ਸਮੂਹ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਮਜ਼ੀਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਭੰਗ ਉਪਰੰਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਰਮਿਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੋਲੀਨੀ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਨੋਹਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲਸਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਐੱਮਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਮਜ਼ੀਨਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਮਜ਼ੀਨਾ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮੂਧਾ, ਮੰਡੀ

ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੌਂ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ ਭੰਗੂ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੋਲੀ, ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਨਾ, ਦੀਪਕ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹ, ਸੰਤਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਨਕੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਗਵਾ, ਮਨਜੋਤ ਕੁਮਾਰ, ਸੋਨੂ ਸ਼ਾਹ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ, ਕੁਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੰਪਾ, ਬਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਗਵਾਂ, ਰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਰੇਮੀ, ਮੋਹਿਤ ਬੋਰੀ, ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠ, ਸਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੇਠ, ਨਿਤਿਸ਼ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਿਵ ਵਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਰੋਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨਮਲ ਸਿੰਘ, ਰਵੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ, ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ, 2 ਸੂਟਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਸੂਟਰਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਏ ਬੇਨਕਾਬ

ਐਮਿਤਸਰ, ਫੋਰਵਰਡ (ਨਰਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ)- ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਐਮਿਤਸਰ ਦੇ ਹਲਕਾ ਰਾਜਾ ਸਾਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਰੀਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਆਏ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੀਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਐਮਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਐਮਿਤਸਰ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸੋਨਸੋਨ ਮਰਡਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋ ਸੂਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ (ਨਿਵਾਸੀ ਦਾਰੀਵਾਲ) ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ 2 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸੂਟਰ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤਾਬਜ਼ੋਤ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਫਰਾਰ

ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 15 ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐੱਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 117 ਦਰਜ

ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ 2018 ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੋਸ਼ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। 2020 ਵਿੱਚ ਬੇਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਰਾਣੇ ਗੈਰਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣ ਗਏ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸੰਪਰਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਆਧਾਰਿਤ ਗੈਰਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ

ਤਰਨਤਾਰਨ, (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ)- ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਡੇ ਫਤਵੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਤੇ ਵਰਕਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਨਜੋਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰੀ ਕਲਸੀ, ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਸਟ ਅਤੇ ਡਾ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਅਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਆਪ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਰਾਜਵੀਰ ਕੌਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮੰਘਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋਨੀਆ, ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ,

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਅਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਗੀਤਾ, ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ੇਰੀ ਕਲਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਦੀ ਦਲਦਲ ਤੋਂ ਕਥਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਵਿਤਰਿਸ਼ਾਸਤ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਭਰਮ

ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਆਰਡੀ ਖੋਲਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ

ਥਟਲਾ (ਤਰਲੋਕ ਬੱਗਾ, ਡਾ. ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)- ਆਰ. ਡੀ. ਖੋਲਾ ਗੋਲੀ ਮਾਡਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਥਟਲਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਮਾਇਕਾ ਨੇ ਰਿਚਿਅ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਜੇਲਨ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਾਸ਼, ਗਰਿਤਿਕ, ਪ੍ਰੀਤਾ, ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਰਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ 11 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਨਿਰਤਰ ਰੋਹ, ਮੀਸ਼ਾ, ਅਮਾਇਕਾ ਤੇ ਹਰਗੁਣ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੇਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੋਗਾ ਅੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਤੇ ਫਰੀਤਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ

ਐਮਿਤਸਰ (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ)- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਇਆਲਾ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਧੋੜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਸਮ ਤੋਂ ਅੰਡਰ ਹੋਏ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਿੱਧਾਂ ਦੀ ਸਿਰੀਰ ਸੋਸ਼ਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਦੇ 14ਵੇਂ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸੇਵਾ ਰਤਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ 96 ਕਰੋੜੀ ਦੇ ਦਿਵਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੁਰਜ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਭੁਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛਾਉਣੀ ਨਿਗਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸਾਈ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਭਰਵਾ ਅਤੇ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਭਾਈਰੇਕਟਰ ਸੁਰਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਨੰਦ, ਪ੍ਰਿ. ਚਰਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਕਵਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਨਰਸਿੰਗ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ ਉਸਾ ਸ਼ਰੀਨ, ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿ. ਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੋਹਾ, ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹੋਏ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਨਿਰਸਤਰ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਡਮ ਮਨਵਿੰਦਰ, ਸਾਕਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਭਾਵਨਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੁਨਮ, ਹਰਨੀਨ, ਰੁਪਨੀਤ ਕੌਰ, ਅਰਪਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਕੋਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪੁਨਮ, ਹਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਅਰਪਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੋਪੀਕਾ, ਸ਼ਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਨਿੱਘੀ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰੂ ਕਾਲੀਆ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ਼ਰੀਤਪਾਲ, ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਜੋਤੀ ਬਾਲਾ, ਜਗਦੀਪ ਕੌਰ, ਸੋਨਲ ਪਾਸਲਾ, ਸ਼ੇਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਵਿੱਲੋਂ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ

ਮਜ਼ੀਨਾ (ਸੋਇਮ ਆਨੰਦ)- ਆਨੰਦ ਕਾਲਜ ਆਫ ਕਾਲਜਿਜ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਮਾਰੋਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹੋਏ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਨਿਰਸਤਰ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਡਮ ਮਨਵਿੰਦਰ, ਸਾਕਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਭਾਵਨਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੁਨਮ, ਹਰਨੀਨ, ਰੁਪਨੀਤ ਕੌਰ, ਅਰਪਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੋਪੀਕਾ, ਸ਼ਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਨਿੱਘੀ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰੂ ਕਾਲੀਆ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ਼ਰੀਤਪਾਲ, ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਜੋਤੀ ਬਾਲਾ, ਜਗਦੀਪ ਕੌਰ, ਸੋਨਲ ਪਾਸਲਾ, ਸ਼ੇਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਵਿੱਲੋਂ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ

ਰਾਜਾ ਵੰਡਿੰਗ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ

ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਕੌਰਕ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ

ਐਮਿਤਸਰ (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ)- ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 2027 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰੀਤਤਾ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਬਰਾ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਐਮਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੌਰਕ ਨੇ ਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸੱਭ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਰਗ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੌਰਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਏਕਨੂਰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ 51 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾਨ

ਨਕੋਦਰ (ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ)- ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਾਲੀ ਸੇਖੀ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਵਪੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਟਰੱਸਟੀ ਲਾਲੀ ਸੇਖੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਕੇਸ਼ ਸੱਚਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਏਕਨੂਰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਇਕਵੱਜਾ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਵਪੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਅਨਾਥ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਰ ਲਾਲੀ ਸੇਖੀ, ਰਕੇਸ਼ ਸੱਚਦੇਵ ਅਤੇ ਰਵੀ ਸੇਖੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ

ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ 39 ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰੇਨੂਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਨਾਥ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ

ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਕੂਲ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪਿਆਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਵਪੀਤ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਰੇਨੂਕਾ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰਿਆਤ ਬਾਹਰ 'ਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੱਲਬਾਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)- ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇੱਕ ਕਦਮ ਵਜੋਂ, ਰਿਆਤ ਬਾਹਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਇੱਥੋਂ-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਗਰੁੱਪ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਸੋਨੇ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਰਾਤੀਬੀਲ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਣ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਡਾ.) ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ

ਕੁਈਨਜ਼ਲੈਂਡ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਫੈਕਲਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਭੀਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸੈਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਿੱਖਿਆ ਰੁਝਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਝ-ਭੂਝ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ

ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਪਛਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਐਸਐਮਐਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਫੈਕਲਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਸਿਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਭੀਨ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਲਾਈ, ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜਨ ਕੁਮਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਫੇਅਰਜ਼ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ (ਹਨੀ)- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਹਿਤਮਾਈ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਮ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ

ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਤਹਿਤ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਰਚਨਾ ਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ

ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾਕਟਰ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁਮਣ ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ, ਭਾਈ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਪੁਰਾਣੀ ਧਰਮ ਪੁਰਾਣ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਵਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁਮਣ ਨੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇੱਥੇ ਜੀ ਭਾਈ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਬੰਧੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜੀ ਦਾ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ

ਵਿਧਾਇਕ ਡਾ. ਇਸ਼ਾਂਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰੇਡੀਓ-ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ 'ਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ

ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਣਾ, ਡੀ ਐੱਸ ਸੈਠੀ)- ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ, ਵਿਧਾਇਕ ਚੌਥੇਵਾਲ ਡਾ. ਇਸ਼ਾਂਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰੇਡੀਓ-ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ

ਜਨਤਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਡਾਕਟਰੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਇਸ਼ਾਂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਧ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਇਲਚਸਪੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪੋਸਟਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਘਰਾਟੀਆਂ ਜਠੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਮੇਲ ਅੱਜ

ਜਲੰਧਰ (ਰਾਜੇਸ਼ ਬਾਪਾ)- ਘਰਾਟੀਆ ਜਠੇਰੇ ਜਲੰਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲੱਭਾ ਰਾਮ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਜੇ ਭਗਤ, ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਗਣੇਸ਼ ਭਗਤ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਰਾਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਵਿੰਦਰ ਭਗਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਘਰਾਟੀਏ ਗੱਤਰ (ਪ੍ਰਨਮ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੀ ਮੇਲ 9 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਆਰ ਐਮ ਪ੍ਰਾਥਮ ਚਕਰੇਈ ਜੰਮੂ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਲਾਨਾ ਮੇਲ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਮੇਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੰਮੂ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਗਏ ਤੇ ਬੂਆ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ

ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਰੰਭ

ਬੰਗਾ (ਅਵਤਾਰ ਕਲੇਰ)- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ ਹੇਠਾਂ ਮੁਫਤ ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਂਡ ਅੰਜ਼ੂਰੇਸ਼ਨਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਨੇ ਉਤਰ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਹਾਂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਵਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ (ਈ.ਐਸ.ਐਫੀ.) ਦੇ ਚੀ

ਇਲਾਵਾ ਉਸ 'ਤੇ ਆਸ਼ਿਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਹੇਠਾਂ

ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਰ ਢਾਹਾਂ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਵਿਖੇ ਚੱਲਦੇ ਸਮੂਹ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਸ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਹੇਠਾਂ ਵਿਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੋਂ

ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਖੇ ਮੁਫਤ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਡਾ. ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ,

ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ

ਤਨਖਾਹ 21 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਾ ਰਾਮ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਜਾਰੀ

ਮੋਹਾਲੀ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)- ਠੰਡ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਚ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਸੰਗੀਤਾ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਠੰਡ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਵਾਇਰਲ ਬੁਖਾਰ, ਖੰਘ, ਬੁਖਾਰ, ਸਿਰਦਰਦ, ਘਬਰਾਹਟ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਦੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ, ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਏ.ਕਿਊ.ਐਫੀ. 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਜਾਵੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਭਰਾ-ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅੰਨਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਚੱਜਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ : ਚੰਗਿਆੜਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਨਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦੀ)- ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਭਤਾਈ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਨਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਗਮ

ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਨਿਕਾਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਗਿਆੜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਡਰੇਨ ਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਖੰਡੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਢੇਰ ਅਤੇ

ਪ ਸ ਸ ਫ ਵੱਲੋਂ 16 ਦੀ ਰੈਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਮਾਹਿਪੁਰ (ਸਫ਼ਰੀ)- ਪੰਜਾਬ ਸੁਭਾਗਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰਿੰਦਰ ਅਜਨੌਰਾ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਆਗੂ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸੋਲਾਂ ਨਵੰਬਰ ਧੂਰੀ (ਸੰਗਰੂਰ) ਰੈਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਮੌਕੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮਹਿਗਈ ਭੱਤੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਵੇਈ ਨੇ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕੀਤਾ।ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਨ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਗਈ ਭੱਤਾ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲੋਂ 16% ਘੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਕਾਏ, ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਬਹਾਲ ਕਰਨ, ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ 2.59 ਗੁਣਾਂ,

ਪ੍ਰੋਵੇਸ਼ਨਲ ਪੀਰੀਅਡ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਜਬਰੀ ਬੱਧਿਆ ਕੇਂਦਰੀ ਪੇਅ-ਕਮਿਸ਼ਨ, ਏ ਸੀ ਏ 37 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।ਪ ਸ ਸ ਫ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ-ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਸਾਂਝਾ ਫਰੰਟ ਵੱਲੋਂ ਧੂਰੀ (ਸੰਗਰੂਰ) ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਪੋਸਟਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਅਜਨੌਰਾ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗੋਵਾਲ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਕੀ ਹੱਲੂਵਾਲ, ਹੋਰਦੇਵ, ਬਾਬੂ ਓਮ ਦੱਤ, ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸੋਢੀ ਰਾਮ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਭੁੰਗਰਨੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਅੱਜ

ਮੋਹਟਿਆਣਾ (ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਗਰਨੀ)- ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿੰਡ ਭੁੰਗਰਨੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸੱਤਵੀਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਰਤੀ ਤੇ ਸਮੂਹ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ, ਗੁਰੂ ਪੰਚਾਇਤ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤ ਬਾਬਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੰਡਿਆਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਸੀ ਮੌਕੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਸੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੰਗ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਸੱਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਹੀਂ ਜੱਥੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਇਤਿਹਾਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੋਡ ਗੁੰਝੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸਾਲਾਨਾ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਗਮ

ਬਸਤੀ ਸ਼ੇਖ ਜਲੰਧਰ (ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)- ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਪਿੰਡ ਆਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਦੇਸਵੀਂ ਤੱਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ, ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਟਹਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਚਿੱਠੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਦਫ਼ਤਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਸੁਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਮੈਡਮ ਅੰਭਾਲਾਸ਼ਾ ਅਰੋੜਾ, ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ, ਮੈਡਮ ਸਵੀਨੀ, ਮੈਡਮ ਨਵਪੀਤ ਕੌਰ, ਮਾਸਟਰ ਸਤਵੰਤ ਦੇਵੇ, ਮੈਡਮ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਮੈਡਮ ਮੇਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ .ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੰਨੂ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰਾ, ਸਰਪੰਚ ਬਲਦੇਵ ਕੁਮਾਰ, ਕੈਪਟਨ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ,ਜੀਰਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਪਦਮ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਦੂ, ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ, ਹਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋ.ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪੰਚ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਚ, ਭਜਨ ਕੌਰ, ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਆਦਿ ਹਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੋਰਸ ਲਗਾਇਆ

ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ)- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਪੀ ਏ ਯੂ ਫ਼੍ਰਾਂਸੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਲਾਕ ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-2 ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀ ਭਵਨ, ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਬਾਬਤ ਸਿਖਲਾਈ ਕੋਰਸ ਲਗਾਇਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ

ਸਵਾਗਤ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ ਦੇਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਫ਼੍ਰਾਂਸੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਪੌਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਖਰਚ ਘਟਣ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੈਵਿਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਿਵੇਂ-ਬੀਜ ਐਮੀਕ੍ਰਿਟ, ਜੀਵਾਣੂਮਿਤ, ਘਣਜੀਵਾਣੂਮਿਤ, ਬ੍ਰਹਮਾਸਤਰ ਅਤੇ ਅਗਨੀਅਸਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਂਡਪਾਨ (ਮਲਚਿੰਗ) ਅਤੇ ਵਾਪਸਾ (ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮੀ ਸੰਭਾਲ) ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ) ਡਾ. ਕਮਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰਵਾ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ

ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੇ ਵਧੀਆ ਮੰਡੀਕਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸਿਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿੱਚ ਦਿਸਾਵੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਫਸਰ ਸੁਖਪਾਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਓ ਪੀ ਰਾਣਾ)- ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸਹਾਇ ਮਲਾ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਸਭਾ, ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਕਲੱਬ ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੰਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਪਰੰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਰਤਨਗੋਰੀਓਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੁਕੇਰੀਆਂ, ਭਾਈ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਲਮ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਹੀਂ

ਚਿੰਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਣਵਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਕਲੱਬ ਰਜਿ.ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਿੰ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ,

ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਿੱਖ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵੱ

ਐਤਵਾਰ, 9 ਨਵੰਬਰ, 2025 **7**

ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ-2025 ਦੇ
ਖਰੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਅੱਜ

ਪੰਜਾਬ ਪਰਬ ਨੇ ਸਮਰਪਿਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਦਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਗਰ ਲਗਾਇਆ

ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਡਾਕਟਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਵਾ, ਹਰਿਚੰਦ ਕੁਮਾਰ ਪੰਪੂ, ਅਰਪਿਤ ਭਾਗਵਾਨ ਸੇਠੂ ਗੈਦ, ਮੇਨੂੰ ਗੈਦ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਕੁਰਵੰਤ ਰਾਜ, ਸਤਿਚੰਦ ਸਿੰਘ ਖਲੀਲਗੜ੍ਹ ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ, ਗਰਜਨ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਰਾਹੁ ਮੱਦੀ, ਗੁਰਬਾਜ ਸਾਨ, ਰਾਜਨੀਵ ਅਰੋੜਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਰੇ ਵਾਲੇ, ਹਰਿਚੰਦ ਕੁਮਾਰ ਰੰਧਾਵਾ, ਗੋਲੜੀ ਆਰੇ ਵਾਲੇ, ਰਾਹੁਲ ਬਿਸਮਾਕਾਲਾ ਵਿੱਲੋ, ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ਕਸ਼ਾ ਗੁਪਤਾ, ਕਾਵਿਵਾ ਗੁਪਤਾ, ਸੋਹਿਲ ਗੁਪਤਾ, ਗੋਤਮ ਗੈਦ, ਹਰਨਿਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਤਾਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੇ ਗਣਤੰਤਰੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਿਆ
ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਫੰਡ ਮਾਨੁ ਸ

ਹਰਮੀਤ
ਹਰਮਨ
ਤਾਰਨ ਤੋਂ
ਚੁੱਕ
ਵਾ ਮੁੱਖ
ਦੀ ਧਰਮ
ਨੇ ਝਬਾਲ
ਸੀਨੀਅਰ
ਵਿਖੇ

ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜਿੱਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਰਾ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਧੂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤਾਰਨ ਤੋਂ ਖੱਤਰ ਤੇ ਝਬਾਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਮ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਨੀਤੀਆਂ

ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਨਗਰ ਨੀਰਕਤ ਸਮਾਇਆ

ਗਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਬਾਬਾ ਚੰਨਰਾਮ

ਰਵਾਨਾ
ਜਾਂ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਬਾ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ
ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰਾਜੂ ਆਦਿ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੀਰਤਨ ਸਦਬਰ ਭਲਕੇ

ਆਦਮਪੁਰ (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ)–ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ
ਸਮਰਪਤ 15ਵਾਂ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ
10 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਵਾ ਟਾਹਲੀ

ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਖੰਜਕੀਪੁਰ ਨਗਲ ਸਲਾਲ ਵਿਖੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

me
o Ravish

ਤੋਂ ਭੋਗਪੁਰ ਜੀ ਟੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਪਿੰਡ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ
ਮੌਜੂਦੀ। ਪਰ ਨੰਗਲ ਸਲਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸਾਮ

ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਲਾ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਚੱਡਰੀਆ

ਵਾਲੇ) ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ
ਨੰਬਰਦਾਰ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯ ਐਸ ਏ

Baldev
ura, PO.
Baba

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹੰਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸਿੱਧੂ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵਜੋਤ ਸ਼ਿਵਾ, ਅਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ

Name & Name.	ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸੁਰਖਾਬ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।
-----------------	--

34ਵਾਂ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਦੇਖਦਿਆਂ... (ਆਖਰੀ ਸਫੇ 'ਤੇ)

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 9 ਨਵੰਬਰ 2025

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਿੰਡ ਹਟਦੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੰਤਰੀ ਬਾਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਜੰਗਲ ਉੱਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ 'ਦੀ ਵਾਇਰ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਮਰਕਮ ਨੇ ਇਸ ਲੰਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਧਮਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ

ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਮਰਕਮ

ਅਨੁ : ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਮੁੱਢਲੇ ਵਾਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਨ। ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 6 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਹ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੋਹੇ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਬੁਝਮਾੜ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। 'ਮੈਂ' ਰਾਤ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ।'

ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ, ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਇਹ ਲੇਖ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਕੋਈ ਸੰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਫੜਨਵੀਸ ਦਾ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਖ਼ਾਸ ਲਗਾਓ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਸਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਭਕਾਰਣੀਆ (ਫ਼ਤੀਸਗੜ ਦੇ ਦੇਭਕ ਜੰਗਲਾਂ) ਤੋਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਬੀਹੜ ਜੰਗਲ ਦੀ ਕੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣੇਗੀ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਾਓਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਕੇ ਸੁੰਗੜਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ-ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਅਮਲ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਦੋ ਖ਼ਬਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੰਬਾਲਾ ਕੇਸ਼ਵ ਗਓ) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੀ। ਦੂਜੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਤੋਂ ਉਦਯੋਗੀ ਲੋਹਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ 23 ਹਜ਼ਾਰ ਦਰੱਖਤ ਕੱਟਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ।

ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੌਇਡਜ਼ ਸਟੀਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਜੰਗਲ ਉੱਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦੇ ਗਏ ਸਨ।

22 ਮਈ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਲੌਇਡਜ਼ ਮੈਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਐਨਰਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੱਚੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਂਟ ਲਈ 900 ਹੇਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੰਗਲ ਸਾੜ ਕਰਨ ਅਤੇ 1,23,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਜਿਸ ਦਿਨ 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਫੜਨਵੀਸ ਦਾ ਉਹ ਲੇਖ ਛਪਿਆ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ (513) ਨੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਦੀ ਸੂਰਜਾਗੜ ਖਾਣ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੁਰੰਦਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੌਇਡਜ਼ ਮੈਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ 1 ਕਰੋੜ ਟਨ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 2 ਕਰੋੜ 26 ਲੱਖ ਟਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2023 'ਚ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ

ਸ਼ਬਦ, ਹਰਫ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ। ਹਰਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਭਰਨ ਦੀ ਕਲਾ। ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਉਭਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਨਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਾਂ 'ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਪ੍ਰਵਾਣ। ਤਾਸੀਰ ਵਿਚ ਜਿਉਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਰੂਹ ਦੇ ਗਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ।

ਸ਼ਬਦ, ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਰਿਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦੇ, ਵੱਡਾ ਰੁਤਬਾ ਪਾਉਂਦੇ।

ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੰਗ/ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜਲਵਾ ਬਿਖਰਦੇ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰੰਭਿਤ ਜਾਂ ਫੈਡੀਤ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਡਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਡਰ ਉਸਾਉਣਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਵੇਦਨਾ ਦੀ ਹੂਕ ਬਣਨਾ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਅਨਾਦੀ ਅਲਹਮ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣਾ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ।

ਸ਼ਬਦ, ਸੁਖਮ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ, ਸੁਹਬਤੀ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰੀ, ਸੰਸਕਾਰੀ ਤੇ ਸਦਭਾਵੀ, ਅਤੇ ਸੁਹਜਭਾਵੀ ਤੇ ਸਹਿਜਮਤੇ।

ਸ਼ਬਦ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕੋਰੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਗਰਭਾਉਂਦੇ, ਪਰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਹੁੰਦੇ। ਕੁਝ ਇਬਾਰਤ ਸਾਡੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਵੀ ਖੁਣੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ, ਸੁਖਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨਾਲ ਵੀ।

ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂਦਾ ਵਿਚ ਤੇਰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਹੁੰਝਮਾਂ ਵਿਚ ਖੁਰੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਸੰਦਰੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਕੁੱਤਰਤਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੱਢਦੇ।

ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਸ਼ੌਰ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਉਕਰਦੇ ਅਤੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਸਿਰਜਦੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਕਸਰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਹੀ ਦੇਖਣ ਤੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣਨਾ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਧਰ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਿਆਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਹਵਾ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹੁੰਦੇ, ਜੋ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨਾਲ 'ਵਾ' ਦੇ ਜਿਸਮ 'ਤੇ ਚਿੱਤਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

ਐਤਵਾਰਤਾ

ਸੁੰਗੜਦਾ ਮਾਓਵਾਦ, ਵਧਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ

ਆਪਣੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 30 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1 ਕਰੋੜ ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਣਨ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਦਸੰਬਰ 2022 'ਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 15, 16 ਅਤੇ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਸੀ ਕਿ 2007 ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਖਣਨ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ 5.48 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸੰਬਧ

ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖਣਨ ਸਥਾਨ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਭਾਮਰਾਗੜ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੌਇਡਜ਼ ਮੈਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਿਟਡ ਇਕੱਲੀ ਖਣਨ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਹੇ ਦੀ ਖਾਣ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 2007 ਵਿਚ ਸੂਰਜਾਗੜ ਖਾਣ ਦਾ ਪਟਾ 20 ਸਾਲ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 2057 ਤੱਕ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਦੀ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ

ਆਦਿਵਾਸੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵਾਲਾ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪੱਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਵਣ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਫ਼ਤੀਸਗੜ ਦੇ ਅਬੁਝਮਾੜ ਪਹਾੜ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਸੂਰਜਾਗੜ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਕੁਲ 857 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 156 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ

ਹੇਮਟਾਈਟ ਅਤੇ 701 ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਬੈਂਡਡ ਹੇਮਟਾਈਟ ਕੁਆਰਟਜ਼ (ਬੀ ਐੱਚ ਕਿਊ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਾਥੀ ਆਸ਼ੀਸ ਜੈਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਮਾਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ

ਹੈ।

ਸਾਲ 2025 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੌਇਡਜ਼ ਮੈਟਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਰੀਕ 'ਚ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਲਈ 60,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਕ ਹਵਾਈ ਐਂਡਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ-ਮੁੰਬਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਵੇਅ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸਮਿੱਧੀ ਮਹਾਮਾਨਾ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

19 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਤਜਵੀਰਤ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਹਵਾਈ ਐਂਡ ਲਈ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਸਰਵੇ (ਇਮੀਜੀਏਟ ਆਬਸਰਵੇਕਲ ਲਿਮੀਟੇਸ਼ਨ ਸਰਵੇਸ ਸਰਵੇ) ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਡਾਵੋਸ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਮੰਚ (ਡਬਲਯੂ ਟੀ ਐੱਫ) ਵਿਚ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਜਿਸ ਪਹਿਲੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਉੱਪਰ ਦਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ 2025 ਨੂੰ ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਡਰੀ ਵਿਚ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ (ਐੱਮ ਟੀ ਪੀ ਏ) ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਕੱਚਾ

ਜਿਦਲ ਸਮੂਹ ਦਾ ਵੀ ਹੈ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼

ਜਿਦਲ ਦੇ ਜੋ ਐੱਸ ਡਬਲਯੂ ਸਮੂਹ ਨੇ ਵੀ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਭੱਗ 3 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਟੀਲ ਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸਟੀਲ, ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ, ਆਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮੈਂਟ ਵਰਗੇ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਜੋ ਐੱਸ ਡਬਲਯੂ ਸਟੀਲ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਸਟੀਲ ਸਿਟੀ' ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ।'

11 ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਸਿਖ਼ਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ 66 ਮਾਈਕ੍ਰੋ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੇ 493.4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ (ਐੱਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ) ਨੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ ਜੋ ਐੱਸ ਡਬਲਯੂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲੱਗਭੱਗ 3,500 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਵਡਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰਲਈ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਸਟੀਲ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਣਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਈ ਬਿੱਲ 30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਖਣਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਅਥਾਰਟਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਆਥਾਰਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ (ਜੀ ਡੀ ਐੱਮ ਏ) ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਬਿੱਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬੰਨਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ/ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੀ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਉਦੇ ਸਾਮੰਤ ਨੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਟੀਲ ਉਤਪਾਦਨ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਕ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

'ਖਾਣਾਂ ਲਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ ਹੈ' ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਆਮਦ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਰੋਹ 'ਚ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਲਾਲਸੂ ਨੰਗੇਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਖਾਣਾਂ ਪੱਟਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੁਲ 25 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਸੂਰਜਾਗੜ ਪਹਾੜੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਖਾਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੇ ਬਲਾਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਦਲ ਦਾ ਜੋ ਐੱਸ ਡਬਲਯੂ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਰਾਇਪੁਰ ਸਥਿਤ ਨੇਬਰਲ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਐਨਰਜੀ ਕੰਪਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਤਹਿਸੀਲ ਦੀ ਜੇਭੰਪਾੜ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਭਾਮਰਾਗੜ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਬਾਬਲਾਈ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਖਾਣ ਪੱਟਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਇਕਾਈ ਅੰਬੁਸਾ ਸੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਦੇ ਦੇਵਲਮਾਰੀ-ਕਟੋਪੱਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੂਨਾ ਪੱਥਰ ਖਣਨ ਲਈ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਗਭੱਗ 538 ਹੇਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੱਗਭੱਗ 15 ਕਰੋੜ ਟਨ ਚੂਨਾ ਪੱਥਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਮੋਹਗਾਂਵ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵਸਾਇ ਆਤਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜੇ ਚਾਮੋਰਸੀ ਤਾਲੁਕਾ ਵਿਚ 1200 ਹੇਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਾਕਸਾਈਟ ਦੇ ਖਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਰਕੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ 90 ਸਾਲ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਦੇਵਸਾਇ ਨੇ 'ਦ ਵਾਇਰ' ਹਿੱਦੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਪੰਜਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਬਾਗਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਬਾਗਰੀ ਕੰਪਨੀ ਕਿਸੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਏਗੀ, ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਕਰਕੇ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈ ਲਵੇਗੀ।' ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਦੇਵਸਾਇ ਤੋਂ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ 'ਆਦਿਮ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਸੰਸਥਾ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਨੌ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 90 ਸਾਲ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਖਣਨ ਕਰਨਗੇ।

ਨਹੀਂ ਹੈ ਤ੍ਰੇਲ ਦਾ ਤੁਪਕਾ

ਜੋ ਮੇਟੇਗੀ ਹਵਾ ਆ ਕੇ,

ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਝੱਖੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਇਹ ਹਸਤੀ ਹੈ ਬਣੀ ਮੇਰੀ।

-ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਇਲਵੀ

ਖਣਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸੂਰਜਾਗੜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖਣਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੱਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਫ਼ਤ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਖਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੌਇਡਜ਼ ਮੈਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਸੂਰਜਾਗੜ ਵਿਚ ਖਣਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 2007 ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਅਤੇ 2008 ਵਿਚ 340.09 ਹੇਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖਣਨ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਾਹਨ ਜਲਾਏ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। 2013 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਉੱਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪਾਲ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵੀ ਕਬਿਤ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਅਗਸਤ 2015 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਖਣਨ ਨੂੰ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖਣਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। 5 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ 70 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਆਗੂ, ਸਥਾਨਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸੂਰਜਾਗੜ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਖਣਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਬਾ ਖਣਨ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਣ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ, 2006 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ (ਪੇਸਾ) ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ।

ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੁਦਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 24 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੂਰਜਾਗੜ ਖਾਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਲੌਇਡਜ਼ ਮੈਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਦੋਜਨਾਨਾਂ ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਅਰਥਮੁਵਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਲੱਗਭੱਗ 80 ਵਾਹਨ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਪੁਲਸ ਫ਼ੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਲਾਲਸੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਖਣਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

2017 ਵਿਚ ਲੱਗਭੱਗ 70 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀ

ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੌਣ ਦੇਵੇਗਾ ?

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਓਥੇ ਆਣ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਰਗੇ ਬੱਚੇ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਏ, ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਅਸਮਰਥ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਲਫਜ਼ ‘ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ’ ਓਦੋਂ ਖਾਸ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ‘ਮਿਲਨੀਅਮ ਕਿੱਡਜ਼’, ਯਾਨੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਾਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ‘ਜੈਨ ਨੈਕਸਟ’, (ਯਾਨੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ) ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ‘ਜੈਨ ਜ਼ੈੱਡ’ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੱਕ ਪੈਂਤਾ ਕਰਨ ਦੋਹਾਨ ਅਸੀਂ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਬਹੁਹਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਨਾ ਫਰਕ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਫਰਕ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੀ ਆਉਂਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਲੇ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਦਾਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉੱਪ-ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੁੱਛ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੇੜ ਬਾਰੇ ਸਲਾਨ ਬਹੁਤ ਹੁਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਪੱਸੇ ਦੀ ਚੂਹਾ-ਦੋੜ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਚੂਹਾ-ਦੋੜ ਵਿਚਲੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਫਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਨ ਲੱਖਾਂ, ਉਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕੱਟ-ਵੱਡੇ ਭੂਗਤਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਘਰ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਧਰਮ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਰਚ-ਮਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਬੱਚੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਝੁੰਘਾਈ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ, ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਹਲੇ ਵੇਲੇ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਆਗੂ ਮੌਰਾ ਮਿਲਦੇ ਸਾਹ ਅੰਨੇ ਕੱਬੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਇਹ ਪੁੱਛਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਕਿਉਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਦੂਸਰਾ ਬੱਚਾ ਸਾਡੇ ਬਚਪਨ ਦੋਹਾਨ ਆਮ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਣਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਪਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਕਰੋੜ ਖਰਚੇ ਸਨ।’ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਤੇ ਉਸ ਖਰਚ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅ ਲਾਉਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਏਥੋਂ ਮੰਡਾ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸੇ ਪੈਂਦਾ ਸੁਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਪੱਲੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਐਨਾ ਕੁ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਕਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ‘ਲੱਖਪਤੀ’ ਹੋਣਾ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਦਾ ‘ਕਰੋੜਪਤੀ’ ਬਣ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ‘ਅਰਬਪਤੀ’ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ ਤੇ ਗੁੱਗਲ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਓਸੇ ਵਕਤ ਪਤਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿੰਨੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਏਨੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ‘ਖਰਬਪਤੀ’ ਦੀ ਚਰਚਾ ‘ਬਿਲੀਅਨਅਰ’ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਬੱਚੇ ਫਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਸੋਠ ਫਲਾਨੇ ਜੱਦੋ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਦਾਅ ਲਾ ਕੇ ਫਲਾਨੇ ਰੋਕ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਪਤੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਬਚਪਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਲਈ ਕੁਝਲ ਦੀ ਸਿਰ-ਖਪਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਸੋਝਣ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਬਾਨੀ ਘਰਾਣਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੱਤਰ ਬਣਿਆ ਵੀ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਿਆਸੀ ਪਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਠਾਣ ਫੜੀ, ਓਸੇ ਦੇ ਜਹੂਤੋਂ ਤੇਲ ਚੋਟਿਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਪਿਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਪਾਸਾ ਬਦਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਜੋਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੱਤਮ ਅਭਾਨੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਭਰਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾਸਰੋਤ ਬਣ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਦੇੜ ਨੂੰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਓਹਲੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਉਲੀਕ ਲਿਆ ਹੈ।

ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਆਗੂ, ਇੱਕ ਸੋਠ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ‘ਆਮ ਲੋਕ’ ਦਾ ਮਸਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਟਟਦੇ ਆਏ ਜਾਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਲਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਹਾਥੀ, ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ’ ਏਦਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਓਦੋਂ

‘ਆਮ ਲੋਕਾਂ’ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਵਰਨਾ ਹਰ ਗੱਲ ਨਾਲ ‘ਆਮ’ ਜੋੜਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ‘ਖਾਸ’ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਛੱਡਦੇ। ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦਾ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਰ ਘੁੱਮ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਕੌਸਾਂ ਵਿਚਲੇ ਅਰਥ ਭੂਆਂਟਣੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਚਲੰਤ ਕਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਵਾਨੀ ਪਿੱਛ ਪੈਰ ਧਰਦੀ ਅਜੋਕੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਾਥੋਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਸਾ ਸਾਰੇ ਐਥ ਢੱਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਰੀਕਾ ਨੀਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗਲਤ, ਉਸ ਦਾ ਹਜਰਾ ਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਬੀਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਅੱਜ ਤੀਕਰ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਚੈਪਟਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਲੋਕ ਭੁੱਖ ਮਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਏ ਐਂਥ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਦੌਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਰੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਅੱਖ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਜੁਰਅੱਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਸਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੱਚੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੱਖਵਾਂ ਭੁੱਟ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਫਕੀਰ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ

ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪਸੀਨੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਰਦੂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਸੁਣੀ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਲਾਂ ਮੰਨ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਤੇਨੂੰ ਕਮਾਜੀ ਕਰੂੰ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀਏ, ਫਿਰ ਨਾ ਕੋਈ ਤੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਜੋਗੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਕਿੰਦਾ ਬਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਧਾਰਨਾ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਬੇਲੋਕ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਢਾਲ ਬਣਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਏਸੇ ਲਈ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਰੱਥ ਜਾਂ ਲੀਬਣਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਆਸਾਬ ਖੰਨ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ‘ਰਾਜਾ’ ਧਰਜਾ ਦਾ ਪਿਤਾ’ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਾ ਇਸ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰੱਬ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿੰਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਕਹਿਰ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੂਗਤਣ ਵਾਲੀ ਨੋਬਤ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਚੇ ਰਹੀਏ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲਤੀ ਭੂਗਤਣੀ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਰੇ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਖੀ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਟਿਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਖੁੰਜਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੀ, ਭਟਕਦੀ ਆਤਮਾ ਵਾਂਗ ਭਟਕਦੀ ਰਸਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਕਾਰ ਆਪਸ ਦੀ ਅਣ-ਐਲਾਨੀ, ਪਰ ਸਾਢ ਦਿੱਸਦੀ ਸਾਂਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਹਸਤੀ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਜੁਰਅੱਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਸਾ ਰਾਜ ਵਰਗਾ ਸ਼ਬਦ ਭੂਗਤਣ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹਾਰਥੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਝੁਕਣ ਅਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰ-ਦਰ ਦੀ ਖਾਕ ਛਾਣਣ ਲਈ ਤੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਪਲਟਣ ਲੱਗ

ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਮਰ ਦਾ ਚੋਖਾ ਪੱਧ ਮੁਕਾ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਪਹਿਰ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜੇ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ‘ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਸੌ ਸੁੱਖ’ ਦਾ ਵਾਰਮੁਲਾ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਅੱਖ ਨੀਵੀਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਓਹਲੇ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਆਗੂ ਵੀ ਤੇ ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹਾਰਥੀ ਵੀ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਤੋੜਨ ਲੱਗੇ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਸੂਲ ਕਾਰੰਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਏ। ਕੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿੱਧੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਕਦੀ ਸੋਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਸਾਡੀ ਜਵਾਬ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਜੋਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਏਥੇ ਆਣ ਕੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਚੱਕਰਵਿਉ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਅੱਠਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੱਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਵੀ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣਗੇ? ਉਸ ਨੇ ਸਾਢ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਉਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਹਾਕਮ ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਐਮ ਏ ਪਾਸ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਆਉਣਗੇ, ਜੇ ਉਹ ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਕਰ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੱਗੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋੜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਮਾਜ ਬਦਲਣ ਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾਬੰਦਾ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਬੱਕ-ਹਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਰਾਲੇਡਾ ਲਿੱਪੀ ਜਾ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਬਾਰਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅੱਠਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅੱਠਾ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਚਾਰ ਦਿਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਚਾਲੀ ਰਫਤਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅੱਠਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਸੋਧ ਦੇ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਸਿਰੜੀ ਸੁਪਾਰਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ‘ਜੈਨ ਜ਼ੈੱਡ’ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਝਲਕਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਜੈਨ ਜ਼ੈੱਡ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉੱਠੀ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਤੇ ਅਚਾਨਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਖਮ ਹੋ ਗਈ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਠਾਣ ਹੋਈ, ਓਥੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਯੁੱਗ ਬਦਲ ਪੈਂਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਬਣਦੀ ਰਹੇ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਅਸੂਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸ-ਹਾਈਵੇਜ਼-ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ, ਯਾਨੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮੰਤ

ਸਿਰਫ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰੀ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਰਾਈਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪਰਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਲੱਥੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਜਾ ਸਣਾ ਵੀ ਪਰਵਾਸ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਦੇ ਤਰਫੇ ਪਰਵਾਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੇ ਪੀੜਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ: ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਧ-ਮੁਹਾਰਦਾ ਤੱਕ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ/ਦੇਵੇਡਾ।ਹੁਣ ਕਈ ਜਾਗਰਾ ਅਤੇ ਲੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਵਾਸ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਜਾਮਦ ਦੀ ਗਤੀ ਤਿੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਵਿਲੋਜ਼ ਦਾ ‘ਨਾਮਕਰਨ’ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਏਨੀ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਭੁਲੇਖਾ-ਪਾਉ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਮਜਬੂਰੀਵੇਂਸ਼ ਹੀ ਸਹੀ, ਕੀਮਤਰੀ ਪਰਵਾਸ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪੁੱਟਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬੜੇ ਹੀ ਮਾਰੂ ਨਿਲਾਣਗੇ।

ਸਦੀਵੀ ਪਵਾਸ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਸੀ,ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦਾ ਇੱਕ-ਐੱਧ ਜੀਅ ਹੀ ਸੁਹਿਦਰੋਂ ਪਾਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਓੱਟੀ-ਕਮਾਈ ਘਰ ਭੇਜਦਾ ਜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਮਦਾ ਗਰਿਤਲ-ਬਰਿਤਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਅਣਮਿਣਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਮਾਈ ਸਮੇਤ ਬੜਾ ਕੁੱਝ ਹੋਰ, ਸਾਡੇ ਅਸਮਾਏ ਵੀ, ਪਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ, ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਪੱਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦਗੇ, ਸਗੋਂ ਬਚੀ-ਖੁਚੀ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਵੇਚ-ਵੇਂਟ ਉੱਪਰ ਲੈ ਖੜਨਗੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਾਲੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਾਰਨ; ਇਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਉੱਡਾਰੀ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਲੱਸੇਅ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਬੀਤੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰਹਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਗਏ ਸਾਡੇ ਪਾਡੇ 27000 ਕਰੋੜ ਨੇ ਅਸਾਏਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹਟੇ ਹਨ। ਖਾਲੀ ਘਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਟਿਕਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਗਲੇਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਖੱਤ-ਖਲਿਆਣ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ।

ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ, ਦਰਅਸਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਰੀ ਪਵਾਸ ਕੀਮੀ ਬੀੌਧਤਾ ਅਤੇ ਸਰਮਾਇਆ ਤੇ ਅਥਾਰੀ (ਨੱਜਵਾਨੀ) ਹੁੰਬਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਹੁੰਬ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹੁੰਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਬਚਪਨ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ’ਤੇ ਗਾਇਕ ਆਉਣਾ ਸਾਡੀ ਵੱਖਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਗਾਇਕ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਮਲੰਗ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਬੀਬੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਗੀਤ ਜ਼ਰੂਰ ਗਾਉਂਦੀ ਸੀ ‘ਸੂਰਜ ਲੱਗਦਾ ਮੱਝੋ, ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੀ ਵੇ’। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੀਤ ਦੋਗਾਣਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਲੰਗ ਗਾਇਕ ਲੰਬੀ ਬਾਂਹ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੋਲ ਬੜੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਗੀਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਲੰਗ ਜੀ ਦਰਬੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ‘ਬੱਚਿਓ! ਨੌਜਵਾਨੋਂ ਗਰਮ ਗੀਤ ਤਾਂ ਬੋਲਕ ਸੁਣ ਲਓ ਪਰ ਮਨ ਸਾਡ ਰੱਖੋ’ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਗਲੱਬਾਤ ਲੰਬੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਾਲੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਿਓਂ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹਨ, ‘ਬੱਚਿਓ! ਜੇ ਪੰਜਾ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇ ਸਮਝ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਗੁਆਚਾ’, ਜੇ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਕੁ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਚਰਿੱਤਰ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਚਾਓ ਹੋ ਗਿਆ’।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗ਼ਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਗਾਇਕਾਂ ਕੋਲ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅਨਮੋਲ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਨ। ਤੇ ਅੱਜ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਜੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਖ਼ੋਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੇੜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਿਕੇਮਾ ਤੇ ਕਮੀਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ’ਚ ਵਾਪਸਿਆ ਆਪਣਾ ਕਾਂਡ ਛੇਤੀ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੀ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੀਅ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਬੇਸ਼ਾਂ ਪਿੱਛਾ ਆਉਂਦੇ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਗੇਰੇ ਰੀਝ ਅਤੇ ਸੁਹਣੀ ਦਿਖ ਜਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਵਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੋਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਇਆ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਢੁਕਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ। ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਗਏ ਸਥ ਇਹ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ’ਚੋਂ ਆਣਾ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕੇਨਾਂ ’ਚ ਨੱਤੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਗਿੱਚੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਚੰਡੀਭੰਗ ਦੀ ਸਫ਼ਕ ਵਰਗੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ। ਲਓ ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਝਲਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਈ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗੱਲ। ਜੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਵਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਵਹੀਰਾਂ

ਘੱਤ ਕੇ ਦੇਖਣ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ’ਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਮਹਾਨ ਧਰਮ ਆਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਸਾਰਾ ਮੁਲਕ ਅੰਡੀਆਂ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਕਾਹੁ? ਕਿਵੇਂ ਐੱਮ. ਪੀ., ਮਨਿਸਟਰ ਅਗਾਂਹ ਹੋ ਕੇ ਕਲਿੰਟਨ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਫਿਰ ਗਾਇਕ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਮਲੰਗ ਦੀ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਗਾਇਕ ਲਹਿਰੀ ਜੀਹਦੇ ਕੋਲ ਸੁਰ ਨਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਦੇਹੇ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੁੜੀ ਦੀ ਪੰਡ ’ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਗਾਉਣ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਲੰਗ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਲਹਿਰੀ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਲਾਲਾਂ ਸੁੱਟਦਾ ਫਿਰਦਾ। ਕਦੀ ਮਲੰਗ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਪਿਆਉਣਾ ਤੇ ਕਦੀ ਉਹਦੇ ਸ਼ਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਦਾ ਫਿਰਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਨਿਆਇਆਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਮਲੰਗ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਈਏ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਨਿਆਇਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਏ ਕੇ ਇਸ ਮਿਲਾਏ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਮਲੰਗ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣੀਆਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਮਲੰਗ ਨੱਠ ਕੇ ਸਟੇਜ ’ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਬੱਚਿਓ! ਬਾਕੀ ਜਣੇ ਹੱਥ ਲਹਿਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਵਿਓ’ ਅਸੀਂ ਕਈ ਬਹੁਤੇ ਮੁੱਢੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਲਹਿਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ’ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਉਮਝ-ਉਮਝ ਕਲਿੰਟਨ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਦੀ ਕਲਿੰਟਨ ਦਾ ਹੱਥ ਚੁੰਮਦੀਆਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ। ਕਲਿੰਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੱਚੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਝੂਠੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਾਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸੱਚ। ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਮਲੰਗ, ਕਲਿੰਟਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਕਮਬਲ ਗੀਤ ਗਾਏ ‘ਸੂਰਜ ਲੱਗਦਾ ਮੱਝੋ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੀ ਵੇ’। ਇਵੇਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਲੰਗ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਚਰਿੱਤਰ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆਚ ਗਿਆ’। ਕਲਿੰਟਨ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦਾ ਬੰਦੇ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਚਰਿੱਤਰ ਗੁਆਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ

ਅਸੀਂ ਰਾਹਾਂ ’ਤੇ ਫੁੱਲ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਹਦਾ ਇਸਤੇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਨਾਲ ਲਵਿੰਗਾ ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਜੇ ਚਿੱਪ ਹੁੰਦਾ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਮਲੰਗ ਪੰਜਾਹ ਵਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਗੁਆਕਾ ਨੂੰ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਜਣੇ ਹੱਥ ਕਲਿੰਟਨ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬਜ਼ਾਨ ਹੀ ਮਿਲਾਉਣੇ ਸਨ... ਤੁੜੀ ਵਾਲੀ ਪੰਡ ਵ

ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਗੁਫ਼ਤਗੂ

(ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ)

ਮੱਖਣ ਮਾਨ

ਪੰਨੇ : 168, ਮੁੱਲ : 295 ਰੁਪਏ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਅਜੋਕੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਦ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਤਹਿਤ ਮਾਨਵੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਵੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਹੋਵੇ। ਕਵਿਤਾ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਵਿਧਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਹ ਵਿਧਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੋਟੀ ਕਬੂਲਦੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁੜ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਪਹਿਚਾਣਿਆਂ ਇਸ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕਿਸੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਮੁਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਉਸ ਪਾਸ ਡੂੰਘੀ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਅਣਮੁੱਲ ਜ਼ਖੀਰਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਵਿ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੈ,ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕਾਵਿ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਲ ਵੀ ਹੈ।ਕਵੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ’ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨੀਬੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ।ਉਹ ਬਦਲ ਰਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੀ ਹਲਚਲ, ਆ ਰਹੇ ਬਦਲਾਅ, ਅਨੌਤਰੇ ਨਿਘਾਰਤਾ ਆਦਿ ਦਾ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਦੇਸ਼-ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਖਵੇਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।ਉਹ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ’ਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਿਵਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਔਖਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵਾਚਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੁਸਤਕ ‘ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਦਾ ਪੁਨਰ ਜਨਮ’ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੀ ਤੀਖਣਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਅੰਦਰਲੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਵੀ ਕਰੂਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਕ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਵੀ ਝਲਕਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸੁਝ ਸੋਚਪ ਹੁੰਦਾ ਰਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੋਈ ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਦੇ ਪੁਨਰਜਨਮ ਲਈ ਉਡੀਕ ਰੱਖਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਨੂੰ ਕਾਵਿ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ‘ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਗੁਫ਼ਤਗੂ’ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਵੀ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਹਰਕਤ ਇੱਕ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੰਤਰਪਰ ਹੈ।ਇਸ ਜਮਾਤੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਜਾਤ ਦੀ ਸੋਰਠਾਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚਲਾ ਅਸਾਵਧਾਨ ਕਵੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਸੱਤਾਪ, ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਕਈ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵਾਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਪਰਤ-ਦਰ-ਪਰਤ ਹਰ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਅੱਜ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ। ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ’ਤੇ ਕਾਰਜ ਜਮਾਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨ ਵਿਹੁਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤਾਓ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੂਰਤਾ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲਾ ਪਾਤਰ

ਤਲਖ ਯਥਾਰਥ ’ਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕਾਵਿ ਕੈਨਵਸ

ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲਦਾ ਹੋਇਆ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਅੰਦਰ ਮਰ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਠਣ ਦੀ ਜਾਗ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਧੁਨੀ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤੇਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮੀਅਤ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੀ ਲੁਕਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਦਰਦ ਵੀ ਹੈ। ਮਾਨ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲਾ ਪਾਤਰ ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀ ਤਰਾਸਦੀ ਦਾ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਚਲੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸੋਕ ਹੋਵਾਉਂਦੀ ਲੁਕਾਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਮੋਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਥੱਲੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮਰਸੀਏ ਗਾਉਂਦੀ ਤੇ ਮਹੱਲੇ ਗਏ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸਦੀ ਹੈ।

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ੁਭ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਨਜ਼ਮ ਮਾਡਰਨ ਹੈ ਦਲੇਰ ਹੈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਨਰੋਂਦੇ ਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਛਲਾਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਧਾਵਾ ਹੈ ਸੱਚ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ੍ਹੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ’ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਰਾਹ ਤੇ ਕੰਤੂ ਜੇਹੀਆਂ ਅਨੇਕ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਖਲਾਅ ਦੇ ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਪਰਾਂ ’ਚ ਬੋਹਰ ਉੱਗ ਆਈ ਸੀ ਉਹ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਵੀ ਫੜਫੜਾਈ ਪਰਾਂ ’ਚੋਂ ਸਿਮਰਦਾ ਹੋ ਰਹਾ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦਾ ਉਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦੀ ਦਾ ਮਰਸੀਆ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ‘ਪੁੱਠ ਪੈਰੀਂ ਰੜਕਦਾ ਮਰਸੀਆ’ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਰੋਤ ਵਾਂਗ ਖੁਰਦੇ, ਘਣ ਵਾਂਗੂ ਭੁਰਦੇ ਅਰਮਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਸੋਗ ਖਹਿਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਕਾਲ਼ਾ ਰਮਲਾ’, ‘ਜੇ ਦਰ ਕਹਾ’, ‘ਚੁੱਪ ਵਿਚਲਾ ਸ਼ੇਰ ਝੱਲਦਿਆਂ’, ‘ਮੈਂ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ’, ‘ਆਦਿ ਤੋਂ ਜੁਗਾਦਿ’, ‘ਅੰਬੇਦਕਰ ਕਿੱਥੋਂ ਹੈ’ ਆਦਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਵੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕਰੂਰ ਹਕੀਕਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਾਵਿ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕਤਾ ਨਾਲ ਵਰਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ’ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ

ਚਰਚਾ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਦੀ

ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕਾਕੜਾ

ਜਾਂਵੇ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਵੁਕਤਾ ਤੇ ਬੋਧਿਕਤਾ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਅਭੀਵਿਅਕਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸੈਕਲਪ ਤੇ ਅਮਲ ਦਾ ਪੱਧਰ ਮਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲਾ ਪਾਤਰ ਹਾਸੀਆਗਤ ਵਰਗ ਅੰਦਰ ਜਾਗ ਰਹੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸਦਾ ਹੈ। ‘ਖ਼ੁਕਤੀ ਦੁਆਰ’, ‘ਪੇਰਾਂ ਬਿਨ ਪਉਏ!’, ‘ਪਿੱਠ ਜਾਮਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ’, ‘ਕਾਮ ਘਰ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ/ਮਾਰਫ਼ਤ ਨਖੌਟ ਦੀ ਚੁੱਪ’, ‘ਬੁੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ’, ‘ਦੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ’ ‘ਚ ਰੰਗੀ ਕੈਨਵਸ’, ‘ਮੈਂ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ’ ਆਦਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਪੀੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧੀ ਸੁਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਕਾਵਿ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਸਥਾਪਤੀ ਵਲੋਂ ਜੋ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਭਿਅੰਕਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਝਲਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਆਰੀਅਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ।ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਰਾਵਣ ਹੋਣ ਦਾ ਅਜੋਕੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਰਥ ਕਰਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਚਰਨਾ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ’ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੱਧਯੁਗੀ/ਪਿਛਾਧੜੀ ਸੋਚ ਤੇ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਪਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਝਲਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸੁਚੇਤ ਹੈ।ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਰਾਜਸੀ ਸੁਚੇਤਤਾ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰਦੀ ‘ਰੰਗਿਤ ਵੇਮੁਨਾ ਦਾ ਮੱਤ’ ਵਰਗੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਦਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੀ ਚੋਭ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੌਰ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਕੋਈ ਭੀਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁੱਭਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅੰਖਰ ਅੰਖਰ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜ਼ਲੀਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦਾ ਏਕਲੱਵਯਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ

ਹਾਕਮ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਿੰਨ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਵਾਸੀਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ’ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਿੱਥੇ ਧਰਾਤਲੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕਵਿਤਾ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧੀ ਸੁਰ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੂੰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿਡੋਬਨਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ’ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਜਮਾਤ ਧਰਮਤੰਤਰੀ ਸਟੇਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਵਾਸੀਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦਾ ਉਤਾਰ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਰ ਪਸਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਭੈਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਹ ਪਾਸਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਹੇਠ ਘੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਤਰਕਹੀਣ ਬਿੱਬ ’ਤੇ ਉਗਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।ਇਹ ਬਿੱਬ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਗੋਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਉਭਾਰਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜ ਕੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੰਤਰ ਹਨ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਹ ਖੂਬੀ ਪ੍ਰਗਟਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਤਰਕਪੂਰਕ ਮੱਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਚਿੜੀ ਉੱਡ ਮੱਖੀ ਉੱਡ ਗਾਂ ਕਿਵੇਂ ਉਡ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਲਾ ! ਗਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਆ

ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਧ, ਘਿਓ, ਗੋਬਰ, ਮੁਤਰ, ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੁਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗਾਂ ਉਦੋਂ ਕਿਤੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਹੁੰਦੇ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਸਲਨ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਭਾਅ ਤੇਜ਼ ਕਰਨੇ ਹੋਣ ਵੇਂਟ ਨੇ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਅਭਿਆ-ਭੁਤਿਆ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਗਾਂ ਕਈ ਜਿਉਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਬੋਹ ਦੇ ਬੋਹ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਵਿਤਾ ਆਚਰਨ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਚਿੜੀ ਉੱਡ ਮੱਖੀ ਉੱਡ ਗਾਂ.. ਨਖੌਟੁ ਚੁੱਪ ਘਰ ਰਿਹਾ ਹੈ..। ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਕੋਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਰੰਗ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਨਵਸ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਭਰਦਿਆਂ ਕਈ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਛੋਹਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਬਹੁ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਗਰਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ।ਉਸ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਕੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਅਜਿਹੇ ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੇਸ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਉਹ ਜੁੱਜ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੋਭਜ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਕਰਦਾ ਕਵੀ ਬੇਰੋਸਸਗੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬੋਲਗਾਮ ਪਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿੱਥ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਧੁਨੀ ਅਤੀਤ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੁਹੱਬਤੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਪਿਆਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਨੋ ਦਵੰਦ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਪੱਚ ਵਿੱਚ ਗੁਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਕੈਨਵਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿੱਜ ਨੂੰ ਮਾਨਵੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢਾਲਦਾ ਹੋਇਆ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਉਹ ਮਾਨਵੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਆਪਣੀ ਸਕੂਨਮਈ ਮੰਜ਼ਲ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਗੌਰਵ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੈਨਵਸ ਵਿਚ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਬਿੱਬਾਂ, ● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ

ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ

ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ

ਅਨੁ-ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ

ਪੰਨੇ-64, ਕੀਮਤ-120 ਰੁਪਏ

ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਦੀ ਤੈਲਗੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਇਨਮਕਚਭਾਨ’, ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਲੋਹੇ ਕੀ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ’ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਾਈਟ ਡੇਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਡਾ. ਸੀ. ਵਸੰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲੇਖਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬੰਧਨ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਲਾਏ।

ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਦੀ ਤੈਲਗੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਸਤਕ। ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰਾਂ ’ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ’ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹਨਾਂ ਜੁਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਤੇ ਕਿਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਰਾਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ। ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਬੰਧਨ’ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ’ ਸ਼ਬਦ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ‘ਪਵਿੱਤਰਤਾ’ ਵਾਲਾ ਉਹ ਭਾਵ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਤੈਲਗੂ ਸ਼ਬਦ ‘ਇਨਮਕਚਭਾਨ’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਨਾਰੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਮਾਜਿਕ-ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਰਦ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਦਾ ਜਨਮ 19 ਸਤੰਬਰ, 1887 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੌਤ 8 ਮਈ 1973 ਨੂੰ ਹੋਈ। 86 ਸਾਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ।

ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡਿਤ, ਆਲੋਚਕ, ਨਾਟਕਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕ ਸੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੇਲਗੂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਾ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਹਾਗਰ ਤੱਥ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ ਲੋਕ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਣ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ. ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਸਾਹਸ, ਸੰਜਮ, ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖ ਸਕੇ ਹਨ। ਹਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ’ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਛੋਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਰਜ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ 17 ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਆਧਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਸਾਡੀ ਪੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਯੋਨ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੇ, ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਦਾਬਾ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਨੈਤਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚਮਤਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ-ਨੀਤੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੂਗੁਬਿਲਾਵਾਂ (ਦਿੱਸਤ ਰੱਖਿਆ ਕਵਚ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਆਪਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਹਾਰ-ਸ਼ੇਰਾਹ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹਨ, ਉਹ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਹੈ। ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅਣਖਾਈਆਂ

ਅੰਗਰਾਂ ’ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੀ ਗਾਥਾ

ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਤਾਪੀ ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਨੇ ਕੁਝ ਸਰੋਤਾਂ ਤੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ’ਤੇ ‘ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ’ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬਣਤਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਏ।

ਅੰਗਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ’ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੇਦਜਨਮਾ ਪੇਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਬਿੱਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਅੱਜ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰ ਤੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਪੜਾਅ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਹ ਦੌਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰਾਂ ਦੇ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਗਰਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅੰਗਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਬਾਲ ਵਿਆਹ, ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ, ਬਹੁ ਪਤੀ ਵਿਆਹ, ਦੌਜਨ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇ ਜਨਮ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰ ਦੇਣ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਥਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਅੰਗਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸੱਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਜ਼ਾਹ ਹੋਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅੰਗਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ’ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੰਗਰ ਦਮਨ ਦੇ ਇਸ ਚੈਪਟਰ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਕਦੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਕਮਰ ਪੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸ਼ਣਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਹੈ? ਕਮਰ ਪੇਟੀ ਕਿਉਂ ਬਣਾਈ ਗਈ? ਕਿਸ ਲਈ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਗਈ? ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਧਾਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਸਵਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉੱਠਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੰਗਰ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਦਾਸ਼ਾ ਕੁਝ ਗੁੱਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰ ਨੂੰ ‘ਪਾਪ ਯੋਨੀ’ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਨੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਅੰਗਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਲੱਭ ਲਏ ਹਨ। 1940 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ‘ਕਾਗੜਾ’ ਨਾਂਅ ਦਾ ਤੈਲਗੂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਲੇਖ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ’ਤੇ

ਅਧਿਐਨ ਕਾਰਜ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅੰਮਿਤ ਲਾਲ ਨਾਗਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ‘ਜੇਹ ਕੋਠੇਵਾਲੀਆਂ’ ’ਚ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਵ੍ਰੇਮਨੇ’ ਨਾਂਅ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਕਾਰ ਦੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦੇ ਫੋਟੋ ਵੇਖੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਯੂਰਪੀ ਸਾਮੰਤੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ

ਸਾਹਿਤ ਚਿੰਤਨ

ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਵਿਰਲੀ

ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਗਾ ਕੇ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਉਹ ਜਿੰਦਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਸਨ।

ਲੇਖਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਤੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਕੁੱਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮਾ ਰਾਓ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਉੱਤੇ

ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਹਿਣੇ ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਤਮ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਪਸ਼ੂ ਹੈ।

ਕਮਰ ਪੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਹੌਸ਼ਨੀ ਅੰਦਰਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ

ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਚਾਅ ਸੀ ਸਵੇਰਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਨੀ ਉਮਰੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖੀ ਸੀ ਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਣਵਾਈ ਸੀ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ ਗੁੱਲ ਮੇਖਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਯਤਨ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰ ਧਰਤੀ ਤੱਕ ਲੈ ਆਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਆਲ੍ਹਾ ਦੁਆਲਾ ਚਾਵਾਂ, ਛਾਵਾਂ, ਰਾਵਾਂ, ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਧਰਤੀ

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪੱਟਣਾ ਪਿਲ ਪਿਲ ਕਰਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੋੜਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਭੰਨਣਾ ਉਹ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅੱਖ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਗਤੀ, ਰੀਤੀ, ਦਿਖਦੇ ਹੋਣ ਜਿਹੜੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਹੋਰ ਲੱਖਾਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿਹਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਮਹਿਕੇ

ਉਹ ਕਹਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲੀ ਜਿਹੜੇ ਸਦੀਆਂ 'ਚੋਂ ਚੁੱਝੇ ਹਨ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਲਿਬਾਸ, ਅਭਾਸ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਵੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਵਾਸ ਉਸ ਨੇ ਅੰਦਰ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕੀ ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਜਿਮੀਂਦਾਰੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜੁੱਟ ਤੇ ਗੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਹਨੇਰੀ ਵਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਮਾਜ ਨੇ ਘੜਿਆ ਵੱਡ ਜਾਤੀਆ, ਵੱਡ ਗੋਤੀਆ, ਵੱਡੇ ਪੰਨੇ ਵਾਲਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਸਮਾਜਿਕ ਯੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਲੜੇ ਜਾਂਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਸਿਰ ਦਾ ਯੁੱਧ

ਜੋ ਜਿੱਥੇ ਸੀ ਲਲਕਾਰਾਂ, ਫਿਟਕਾਰਾਂ, ਦੁਰ ਫਿਟੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਕਢਦੇ ਰਹੇ ਗਾਲਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਪਰ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੱਕ

ਜਿਹੜਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਤੀਵਾਦੀ

ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਸਿਰਜ ਸਕਦਾ ਇਕ ਨਵੀਂ ਔਕਾਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੁਦਾ ਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਸ਼।

ਸ਼ਬਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ। ਸਦਾ ਜਿਉਂਦਾ। ਬੰਦਾ ਮਰਦਾ। ਕਈ ਨਸਲਾਂ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਪਰ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਸਦਾ ਚਿਰੰਜੀਵੀ। ਇਹੀ ਚਿਰੰਜੀਵਤਾ ਬੀਤੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਯੋਗਤਾ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਨਵੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਅ ਕਰਦਾ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ, “ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਢਲਾ।’ ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਹੀ ਆਕੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਏ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੋਗ ਵੀ, ਸਰਾਪ ਵੀ ਅਤੇ ਵਰਲਾਪ ਵੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੇ ਹੁੰਦਾਆਂ ਵਿਚ ਭਿੱਜੀ ਇਬਾਰਤ ਵੀ ਤੇ ਕਦੇ ਰੋਂਤ ਲਿਬੜੀ ਦਾਸਤਾਨ ਵੀ। ਸ਼ਬਦ ਜਦ ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਹੋਂਦਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਉਗੇ ਹੁੰਦੁਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰਾਲਾਂ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉੱਠੀ ਚੀਸ ਅਤੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਕਰੁਣਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਂਦ ‘ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਕਿਵੇਂ ਰੋਂਦੇ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਹਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿੰਦੇ।

ਸ਼ਬਦ, ਕਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਸਾਂਝਿਆ ਰਾਤ ਦਾ ਰਾਜ। ਕਦੇ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸੋਕ ਅਤੇ ਕਦੇ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨ ਹੋਈ ਹੋਕ ਵੀ। ਕਦੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਉੱਗੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਉਲਥਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮ ਚੁੱਕੇ ਅੱਕਰੂਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖੜੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ।

ਸ਼ਬਦ, ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮਘਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਵਿੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੰਦਾ।

ਸ਼ਬਦ ਜਦ ਬੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਲਿਖਤ-ਪ੍ਰਵਾਜ਼ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਿਲ, ਪਾਸ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਦਾ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਮੱਤੇ ਰਾਹੀਂ ਤੇਰਨਾ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੀਰੀ ਗੁਣ।

ਆਖਰੀ ਸਫ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਕਿ ਮੇਲਾ ਬੀਬੀ ਗੁਲਾਬ ਕਰੋ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੀਤ ਦਾ ਉਤਵਾਨ ਸੀ:
.ਗ਼ਦਰੀ ਗੁਲਾਬ ਖਿੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ@।
ਇਕ ਸੌਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਮੋਲਕ ਸਿੱਖ ਦਾ ਇਹ ਸੰਗੀਤ-ਨਾਟ- ਉਪਰਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਸੁਣਿਆ।

ਉੱਪਰੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਝੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ‘ਕਿਹੜਾ ਰੋਕ ਲਾਉ ਆਸਾਂ ਨੇ ਪਿੜਨਾ, ਗ਼ਦਰੀ ਗੁਲਾਬ ਬਣ ਕੇ ਲਾਉਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਲਖੇ, ਇਹਤੋਂ ਚੰਗੀ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਰਾਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਪੇ ਪੈਂਦੇ ਲੱਭਣੇ, ਜੀ ਭਾਗੇ ਦੀਆਂ ਵਾਰਗਾਂ ਨੂੰ....’ ਤਾਂ ਪੰਡਾਲ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਥੇ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘੜਾ ਨੇ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀ ਮੇਖਾਂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜਿਉ ਆਇਆ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਯੂਤ ਪੜ੍ਹ ਸੱਤਾ, ਬਰਾਬਰੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਲੇ ਸਥਾਪੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਅਧੂਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕਵੀ ਦਬਾਰਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖ, ਦੁਖਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਰਲਵੇਂ-ਮਿਲਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਬੋਧ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਵਿ ਸਿਰਜਣਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਰਣ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਪੀੜਿਆ, ਝੰਬਿਆ, ਦਰੜਿਆ ਮਨੁੱਖ ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਪਹਿਲ ਹੈ ਹੀ, ਪੰਤੂ ਸਮਾਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਚੂਸਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਦਾ ਕਾਵਿ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਤੋਖ ਵਿਰਾਟ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਵਿ ਦਾ ਮਰਕਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਲਪ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅੰਗ ਹੇਠ ਲਿਆ ਕੇ ਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੁੱਠ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਪਭੋਗੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਵਤ ਵਿੱਚ ਕਵੀਆਂ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਦੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਵੀ ਹੋ ਤਾਂ ਅਨਿਆਂ, ਜਬਰ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਓ। ਉਸ ਲਈ ਕਵੀ ਹੋਣਾ ਜੰਗ ਲੜਨ ਵਰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ |ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਤਾਂ ਲੜ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਸਮਾਜੀ ਪਿੜ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

—**ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ**

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ?

ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ
ਤੁਸੀਂ ਮੀਸ਼ਣੇ ਹੋ
ਚੁੱਪ ਥੱਲੇ ਦੰਗਲੇ ਬਣਦੇ ਹੋ
ਤੁਹਾਡੀ ਭਿਆਲੀ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
ਜਿਹੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ
ਵਾਰਸ ਨੇ
ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਅਸੀਂ
ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਨਫ਼ੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ
ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਬਾਰੇ
ਕਿਹੜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਚਾਲ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਨਾ ਦਿਖੇ ਉਹ ਲੋਕ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਣਾ
ਵਸਾਇਆ ਸੀ ਹਨੇਰ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਨਾ ਅੱਖਰ, ਨਾ ਅੱਧ, ਨਾ ਅੱਗ, ਨਾ ਪਾਣੀ
ਪਿਛੇਤ ਹੀ ਪਿਛੇਤ
ਨਾ ਦਿਖਾਏ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੇਤ

ਜਨਾਬ ਦੇਖੋ
ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਨੇ
ਵਰਤਮਾਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ

ਕਿ ਦੇਖੋ
ਸਿਆਣੇ ਬੇਦਿਆਂ ਦਾ ਕਰਮ ਹੁੰਦਾ
ਦੇਖਣਾ, ਸਮਝਣਾ, ਪਰਖਣਾ,
ਚੰਗਿਆਈ ਲਈ ਲੜਨਾ, ਲੜਾਉਣਾ
ਵਕਤ ਦੇ ਸਭੇ ’ਤੇ
ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਲੀਕ ਵਾਹੁਣਾ

ਜੇ ਨਹੀਂ ਵਾਹੁਣੀ ਕੋਈ ਲੀਕ
ਕੱਵਲ ਮੌਮ ਬਣਨਾ ਹੈ
ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਬਣਨਾ ਹੈ
ਹਰ ਉਂਗਲ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਛੱਲਾ ਬਣਨਾ ਹੈ
ਹਰ ਮੱਥੇ ’ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਤੋਤਾ ਬਣਨਾ ਹੈ

ਤਾਂ ਬਣੇ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ
ਆਪ ਹੀ ਐਲਾਨੀ ਹੋਈ
ਤੁਹਾਡੀ ਸਮਤੌਲ ਨਜ਼ਰ
’ਬਰਾਬਰਤਾ’ ਦੀ ਤੱਕੜੀ
ਬਣਾਉਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸੱਤਾ ਲਈ ਲਾਰ ਦਾ ਨਾਚ

ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਪ ਰਹੋ

ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਥ ਪਰੋ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਕਿ ‘ਪਾਠਕ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਛਪਣਾਪਾ ਰਹੀਆਂ ਪਿਆਰਮੁਖੀ ਮੂਰਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਉਹ ਜੀਵਨ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਗੂੰਨਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਨਵੀ ਰੰਗਤ ਦਿੰਦਾ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਿੜਕਦਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਰੱਦਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਨ
ਇਸ਼ਕ ਹਰੀਕੀ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਮਜਾਜ਼ੀ
ਜਿਸ ਦੇ ਪੁੜਾਂ ’ਚ ਘੁੰਗਿਆ
ਕਈ ਵਾਰ ਠੱਗਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ, ਬਿਬ ਸਨ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕਵਿਤਾ ’ਚ ਲਿਖ
ਭਰ ਦੱਦੀ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ’ਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਦਾ
ਤੇਰੇ ਸੁਰਖ ਰੰਗ ’ਚ ਰੰਗਿਆ
ਗਿਆ ਸਾਂ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ੁਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੀ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ
ਬੇੜੀਆਂ ਤੇ ਸੂਫ਼ੀ
ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਫ਼ਰੋਮ
ਤੇ ਵੱਧ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਸਨ
ਜੋ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਰੂਟਸ ’ਚ ਖਿੱਲਰ ਗਏ ।

ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਵੀ ਮੰਡੀ ਨੇ ਸਿਰਜੇ ਅਖੰਡੀ ਪਿਆਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਞੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬੁਣਦਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣ ਦਾ ਇਛੁੱਕ ਹੈ। ‘ਜੰਗਲ ਦੀ ਕਵਿਤਾ’, ‘ਬੇਸੁੱਪ ਪੈਂਣ ਤੇ ਮਨ ਦਾ ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ’, ‘ਬੰਸਰੀ ਬਨਾਮ ਸੈੱਲ ਫੋਨ’, ‘ਮੱਥਿਆਂ ’ਤੇ ਕਾਹਦੇ ਸ਼ਿਕਵੇ’, ‘ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਕਬੂਲਨਾਮਾ’ ਆਦਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗ ਵੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਤਮਾਮ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਅਸੀਂ ਲੜੇ ਸਾਂ

ਐਤਵਾਰ, 9 ਨਵੰਬਰ 2025 (ਆਖਰੀ ਤੌਂ ਪਹਿਲਾ ਸਫ਼ਾ)

ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ ?

ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ’ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ
ਕਿਸ ਨੇ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ
ਨਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ
ਨਵਾਂ ਮੁਹਾਵਰਾ

ਚਮਕਦੇ ਦਮਕਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਿਸਮ ਤੜਪ ਉਠਦੇ ਹਨ
ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਫ਼ੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਰੰਗ
ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੌਹ ਕੌਹ
ਉਥੇ ਬੰਦਾ ਕਛਕੋਲ ਲੈ
ਪਵਾਉਣ ਨੂੰ ਖੜਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ
ਉਥੇ ਮੈਂ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸਾਂ
ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਕੇ
ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭੂਲਾ ਕੇ
ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਸੀ
ਉਹਨਾਂ ’ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਕੋਈ ਮੇਲ ਬੋਧਿਆਈ
ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਚੇ ਪਾੜੇ ਸਨ
ਕਿ ਕੋਈ ਕਹਿ ਦੇਵੇ
ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ
ਇਸ ਦਾ ਬੱਚਤ ਖ਼ਾਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈ
ਇਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ’ਤੇ ਕਿਉਂ ਖੁਣੀ ਹੈ
ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਮਝ ਦੀ ਕੋਈ ਆਕ੍ਰਿਤੀ
ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ
ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ
ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ
ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਹਿਚਾਣੇਗਾ
ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਰੰਗ
ਪਰ ਇਸ ਯੁੱਗ ਕੋਲ ਬਦਲਵੇਂ ਕੰਨਟੈਕਟ ਲੈਂਜ਼ ਸਨ
ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ
ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੰਗ

ਮੈਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ
ਮੇਰੀ ਡੰਡ ਲਾਹੀ ਗਈ
ਸੁਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿਕਾਣੇ
ਮੁੜ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸਾਂ
ਜਿੱਥੇ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਸ਼ਬਦ ਨਵੇਂ ਸਨ
ਅਰਥ ਉਹੀ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ’ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ
ਅੱਖੇ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਇਹ
ਬਾਰਾਂ ਕੌਰਾਂ ’ਤੇ
ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ
ਹਰ ਕਾਲ ਵਿੱਚ

ਪਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਰਥ ਬਦਲਦੀ
ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੰਦਾ
ਬੰਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਲੈ ਸਕੇ ਸਕੂਨ

ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ’ਤੇ
ਮੇਰੀ ਕਿਸ ਲਿਖੀ ਮੇਰੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ**ਸੰਪਰਕ-88725-11179**

ਤਲਖ਼ ਯਥਾਰਥ ’ਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕਾਵਿ ਕੈਨਵਸ..

ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਡਿਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਲਾਬ ’ਤੇ ਸਰਚ ਕੀਤਿਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਇਸ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਅਕਬਰ ਸਿਕੰਦਰ ਅਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੇ ਬਾਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਜੋੜ ਕੇ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਕਵੀ ਨੇ ਅੰਗਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ, ਮੁੱਲਾਂ, ਸੋਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦੂਜੇਲਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਨਾਂਹਮੁਖੀ ਕਿਉਂ।ਵਿਆਹ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਅੰਗਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੌਂਝਾਪਣ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਵਿਚਰਨ ਨੂੰ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਹਿਣ, ਬਹਿਣ, ਖਾਣ ਤੇ ਸੋਚਣ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਕੜਦਾ ਹੈ ।ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲਾ ਪਾਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਿਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੜੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀ ਦੁਦਰ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਲਿਖਦਾ ਹੈ।

ਮਿਸਲ ਵਾਂਗੀ ਕੁੜੀਆਂ ਪੰਥਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਨਾਇਕ ਵੀ ਪੰਥਰ ਦਾ ਖਲਨਾਇਕ ਵੀ ਪੰਥਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸੁਪਨੇ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ

ਆਖਰੀ ਸਫ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ

Jalandhar, ਰੀਤ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਕਾਲਾ ਸ਼ੇਘਾ, ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ ਬਰਗਾੜੀ, S.U.C.I. ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਮੰਨਿਕਾ ਦਿੱਲੀ, ਮਿਲਿੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ, ਸਿਵਤ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਪਟਿਆਲਾ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ, ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਪੁਸਤਕ ਹੱਟ ਲੋਕ ਰੰਗ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਇਸਲਾਮਿਕ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਬਰਤਤ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਾਗੜੀਆਂ, ਨਵਚੇਤਨਾ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ, ਲੈਨਿਨ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਮਹਿਲ ਕੋਲਾਂ, ਬਿਬੇਕਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਮੂਨਕ, ਕਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ, ਕਾਂਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ, ਸੰਗਰਾਮੀ ਲਹਿਰ ਜਲੰਧਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ, ਬਸਤਾ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਪਟਿਆਲਾ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਭਾ ਰਾਹ, ਅੰਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਪੇਂਟਰ, ਖੁਸ਼ਪੀਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਕੈਨਵਸ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ, ਮੌਜਿਕ ਐਂਡ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ ਲੋਗੋਰੀ, ਅਫਲਾਜ਼ ਏ ਰਾਵੀ ਬੁੱਕ ਸਟੋਰ ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜਪੁ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਮਲੋਟ, ਸਾਭਾ ਡਾਕਟਰ ਟੀਮ ਬਠਿੰਡਾ, ਰਵੀਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਲੰਧਰ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਆਵਾਜ਼ ਘਰ ਆਡੀਓ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਪਰਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਰੰਗਮੰਚ ਫਗਵਾੜਾ, ਕੌਰ ਆਰਟ ਕਾਰਨਲ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਕੰਵਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਪੇਂਟਿੰਗ, ਸੁਧਾਵੀ ਆਡੀਓ ਬੁਕਸ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸਰਵਹਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਨਾਗਰਿਕ ਪ੍ਰੌਤ੍ਰਿਕਾ ਉਤਰਾਖੰਡ, ਰਾਗਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਫਰਹਾਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ, ਸਾਹਿਬਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਗੋਰੇਡ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਲਾਲ ਤਾਰਾ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਆਰਟਿਸਟ

ਗਿਆਨ ਸੈਦਪੁਰੀ

ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 33ਵਾਂ 'ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ' ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਤੇ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2025 ਦਾ ਮੇਲਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਗ਼ਦਰੀ ਗੁਲਾਬ' ਬੀਬੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਵਿਛੜੇ ਦੇ 100ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਵਾਰ ਗ਼ਦਰੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਵਿਛੜੇ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ (1925-2025) ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 34ਵਾਂ 'ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ' ਵਿਚ 30 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੜਾਉਣ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਯਤਨ ਵਧੇਰੇ ਸਜੀਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ @ਗ਼ਦਰੀ ਹਾਵਿਜ਼ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨਗਰ@ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਬਣੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਲਈ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਖੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਗ਼ਦਰੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਹਮਰਾਹ ਰਹੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਗ਼ਦਰੀ ਹਾਵਿਜ਼ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨਗਰ' ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਸਤਕ ਪੰਡਾਲ ਨੂੰ ਕੋਟਲਾ ਨੱਧੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਦੱਲਾ ਸਿੱਖ ਵਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੰਡਾਲ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਹਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਿੱਤਰਕਲਾ, ਫੋਟੋ ਕਲਾ ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਜਲੰਘ ਅਨੰਦਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਾਮਰੇਡ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੈਨ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਚੈਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਗਾਇਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਮੇਲੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਿਆਜ਼ੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗੀਤ, @ਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਰੋੜੀ ਕੁੱਟ ਰਹੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਮਹਿਲੀ ਰੰਗ ਮਨਾ ਰਹੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ...@ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਾ-ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਕਲੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ? ਇਹ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲ ਟਟਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ, ਗੁੜ ਮੰਡੀ, ਜੁਗਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ, ਮੋਹਾ ਮੰਡੀ 'ਚ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ, ਸਕੂਟਰ/ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੀਰਾ ਮੰਡੀ ਲਾਹੌਰ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ. ਰੋਡ ਮੰਡੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਸੋਨਾਰਗਾਚੀ ਮੰਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਜਿਸਮ-ਫਰੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੰਡੀ, ਪਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ! ਜੀ ਹਾਂ! ਇਹ ਮੰਡੀ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਕੇਸਰ

ਪਿਛਲੇ 34 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 30, 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ। ਇਸ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖ਼ਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਸ ਮੰਡੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੋਇਆ 1992 ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾ 'ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ' ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ। ਇਹ ਵੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ, ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖ਼ੁੰਭੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਹੋਣ, ਖੰਡਰ ਬੀਆਬਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਨੈੱਟ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਆਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਘੁਲਾਟੀਏ, ਖੰਡਰ ਤੇ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਕਦੀ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ 'ਮੂਰਤਾਂ' ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੋੜੇਗੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਬਣਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਸ ਰਾਜ ਸਟੇਡੀਅਮ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਨੈੱਟ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਚਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾੜਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਝਾੜਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

34ਵਾਂ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਦੇਖਦਿਆ...

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1921 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਵਰਕਰ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ, 'ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ.....' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹੋਰ ਡੂੰਘੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਨ ਉਦਾਸ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਵਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬੀਜ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੇ ਸਾਵਰਕਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਤਾ ਅਤੇ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬੱਬੇ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਅਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਅਜੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦੁਰਸਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਇਸ ਸਟਾਲ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮਿਰਜ਼ਾ ਮਸੂਰ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਪੇਗ਼ਾਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਮੁਫਤ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਮਿਰਜ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਸੁਣਨਾ ਸੌਖਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਨ.....

ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਖੁਸ਼ ਹੋਸੀਅਤ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਈਆਂ ਅੰਗਤ ਵੀਰਾਂਗੁਣਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਨ ਕੌਰ ਤੇ ਚੰਦ ਕੌਰ ਦਾ ਸੋਸਕਾਰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਕਤ ਅੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸਿਵਾ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ ਦੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਗੀਤ ਮੇਲੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਵਸ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਬੀਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਇਹ ਗੀਤ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਬਿਖੇਰ

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਸੁਲਘਦੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰ ਗਿਆ। ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਉੱਘੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚਿੰਤਕ ਪ੍ਰਭਾਤ ਪਟਨਾਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਕਾਮਰੇਡ ਪ੍ਰਭਾਤ ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮਾਵਾਤ ਤਾਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਮੰਗ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਸੰਸਾਰ ਵਿਆਪੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੀ ਹੀ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਵੀ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਪੱਤਰਕਾਰ ਡਾ. ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੇ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਬਾਰੇ ਨਵੀਆਂ ਤੇ

ਲਈ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮੀਸ਼ ਬਾਗਪੁਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਟਿਆਰ ਅਲੀਸਾਬੇਥ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ੀ ਹੁਸ਼ੀ ਕਰਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਹੀ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਆਈ ਹੈ।

‘ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ’ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੇਲੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਾ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਕੁਝ ਪਰਸ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਸਟਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦੀਆ ਮੁਸਲਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੈਗ਼ਾਮ ਤੇ ਮੱਤਵ ਜਾਣਨ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ਼ ਤਾਰੀਗਾਮੀ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਮਦਮ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅੰਗਤਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ

ਮੇਲੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਰੀਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ਼ ਤਾਰੀਗਾਮੀ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਮਦਮ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅੰਗਤਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ

ਮੇਲੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਰੀਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ਼ ਤਾਰੀਗਾਮੀ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਮਦਮ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅੰਗਤਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ

ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ 'ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ'

..... ਤੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਤਰੱਕੀਆ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ 'ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ' ਕਮੇਟੀ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੀਤ, ਬਲਦੇਵ ਕਿਸ਼ੋਰ ਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਗੁਸ਼ਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੀਤ, ਪਰਮਜੀਤ ਪੰਨਾ, ਮਹਿੰਦਰ, ਪੰਪਾ ਬਲਬੀਰ ਬਾਸੀ ਆਦਿ ਸਨ।

ਉਸੇ ਵਕਤ ਟਰੈਕਟਰ ਲਿਆ ਕੇ ਵਿਹੜਾ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਮ 'ਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੇਲਾ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਪੈਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਹਿਲਾ ਮੇਲਾ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਪੱਧਰੇ ਕੀਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ 'ਦੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ' ਨੇ ਵੀ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਲਾ ਸਫ਼ਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਦੂਸਰਾ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 1 ਨਵੰਬਰ 1913 ਨੂੰ ਫਾਪੇ ਜਾਂਦੇ 'ਗ਼ਦਰ' ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸ ਵਕਤ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ ਗੱਟਿਆਂ, ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ-ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਛੋਹਣ ਲੱਗਾ, ਤਿਉ-ਤਿਉ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਟੇਬਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਲੇ

ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾਵਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਇਕ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ/ਪੁਸਤਕ ਵਿਕ੍ਰੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ

ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਨਰੋ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪਰਣਾਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੀਮਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੇਜ਼, ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਬਲੀਕੋਸ਼ਨ ਰਾਮਪੁਰ, ਦ ਲਿਟਰਰੀ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜਿਵੇਂ ਕਵਾਵਟ/ਜਵਾਵਟੀ ਵਸਤਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਗੁਰਗਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ/ਪੁਸਤਕ ਵਿਕ੍ਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫੌਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਟਾਲਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਈ ਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬੁਕਿੰਗ ਵੀ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜਲੰਧਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ, ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਪੰਜ ਆਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ, ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਕੋਏ ਵਰਲਡ ਬਠਿੰਡਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਨਵਰੰਗ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪੰਚਕੂਲਾ, ਦੀਪਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਜਲੰਧਰ, ਦਿਲਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਮਰਾਲਾ, ਚਿਤਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸਮਾਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ, ਬੇਗਮਪੁਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਤਰਕ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਰਨਾਲਾ, ਕੋਲੀਬਰ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ, ਆਟਮ ਆਰਟ ਪਟਿਆਲਾ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਿਟਰੇਚਰ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਉਭਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਦਾ ਕਿਤਾਬ ਆਰਟ+ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ, ਕੁਕਨੁਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ, ਪ੍ਰਗਰੇਸਿਵ-ਆਫ ਦੇ ਲਿਟਰੇਚਰ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਮੋਗਾ, ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸ਼ਾਹਦਰਾ, ਕਿਤਾਬ ਸਪਰੈਡ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਰਾਮਪੁਰ, ਦ ਲਿਟਰਰੀ ਜਿਊਲਰਜ਼ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੰਸਥਾਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਚਟਕੇਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਲਾਚੌਰ, ਦ ਆਈ ਬੀ ਈ ਐਂਕਸ ਵਰਲਡ ਬੁਕਸ ਜਲੰਧਰ, ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਜਲੰਧਰ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ, ਠੇਕਾ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ, ERA KITAB ਮੀਰਪੁਰ, ਸਾਇੰਸ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਠਿੰਡਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਲੋਹੋਵਾਲ, ਟਰੂ ਸਪੋਰਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼ ਪਟਿਆਲਾ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫਰੀਦ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਉੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਮੋਗਾ, ਅਹਿਮਦੀਆ ਮੁਸਲਿਮ ਜਮਾਤ ਜਲੰਧਰ, ਅਨੁਪ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਪਾਟੀਪਤ, ਆਲਮ-ਏ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਲੋਕ ਚਿਤ ਰੰਗ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ, Victorious Punjab Publication

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਰੈਲੀਆਂ/ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਸਾਲ ਭਰ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਡੇਰਾ ਹੁੰਦਾ 'ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ' ਵਿਚ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਮੇਲਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ

ਵਿਚ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਕ੍ਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਵਿਧੀਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ

ਬੁਕਿੰਗ ਵੀ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ